

5

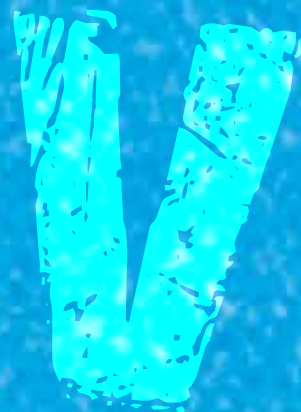
Anneli Areng • Kaja Pastarus

Matemaatika tööraamat

5. klassile

II osa

655 kg

3 dm

mm

8 g

€

Anneli Areng

Kaja Pastarus

Matemaatika tööraamat

5. klassile

II osa

Minu nimi on

.....

Õpin

.....

.....

2013

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Anneli Areng, Kaja Pastarus

Matemaatika tööraamat 5. klassile. II osa (II, täiendatud trükk)

Tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele.

Õppematerjali koostamist konsulteeris *Meelika Maila*

Retsenseerinud *Tiiu Kaljas, Reet Meetua*

Toimetanud *Tiina Helekivi*

Tehniliselt toimetanud *Andero Kurm*

Kujundanud ja küljendanud *Eve Kurm*

Illustratsioonid *Ülle Meister, Vilve Vadi*

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove.

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ettenähtud vastutuse.

Autoriõigus: SA Innove, Anneli Areng, Kaja Pastarus, 2013

ISBN 978-9949-513-67-3 (kogu teos)

ISBN 978-9949-513-68-0 (kogu teos: pdf)

ISBN 978-9949-513-69-7 (I osa)

ISBN 978-9949-513-70-3 (I osa: pdf)

ISBN 978-9949-513-71-0 (II osa)

ISBN 978-9949-513-72-7 (II osa: pdf)

ISBN 978-9949-513-73-4 (III osa)

ISBN 978-9949-513-74-1 (III osa: pdf)

ISBN 978-9949-513-75-8 (IV osa)

ISBN 978-9949-513-76-5 (IV osa: pdf)

Trükiettevalmistus: Kirjastus Studium

Riia 15 b, Tartu 51010

Tel 7343 735, www.studium.ee

Trükitud: OÜ Greif trükikoda

Lohkva, Luunja vald

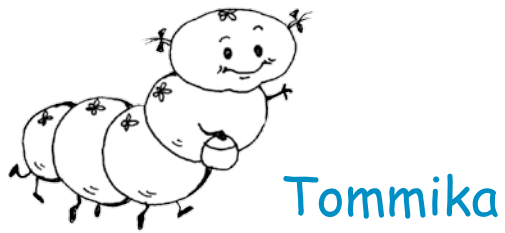
Tartumaa 62207

Jannu

Andu

Tommika

Krõmps

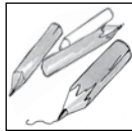
Kuula õpetajat!

Selgita, täienda!

Vasta küsimustele!

Väroi!

Mängi!

LIITMINE JA LAHUTAMINE 1000 PIIRES

(suulise arvutamise võttega)

TÄISSADADE LIITMINE JA LAHUTAMINE

1. Loenda.

Saja-kaupa 200-st 500-ni; 700-st 100-ni;
 100-st 800-ni; 900-st 300-ni;
 400-st 1000-ni; 1000-st 200-ni.

2. Täida tabel.

	S	K	Ü
7 ühelist =			
8 kümnelist =			
2 kümnelist =			
4 sajalist =			

	S	K	Ü
1 kümneline =			
9 ühelist =			
5 sajalist =			
6 sajalist =			

3. A. Loe. Leia summa.

B. Loe. Leia vahe.

2 ühelist + 1 üheline = 3 ühelist

$$2 + 1 = \dots\dots\dots$$

2 kümnelist + 1 kümneline = 3 kümnelist

$$20 + 10 = \dots\dots\dots$$

2 sajalist + 1 sajaline = 3 sajalist

$$200 + 100 = \dots\dots\dots$$

3 ühelist - 1 üheline = 2 ühelist

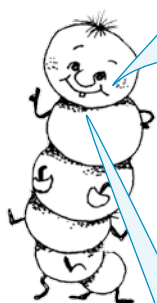
$$3 - 1 = \dots\dots\dots$$

3 kümnelist - 1 kümneline = 2 kümnelist

$$30 - 10 = \dots\dots\dots$$

3 sajalist - 1 sajaline = 2 sajalist

$$300 - 100 = \dots\dots\dots$$

4. A. Loe siniselt trükitud arv. Suurenda arvu 100 võrra.

B. Loe siniselt trükitud arv. Vähenda arvu 100 võrra.

A.

600,	$600 + 100 = 700$
100,
400,
800,
500,
900,

B.

..600, 700	$700 - 100 = 600$
....., 600
....., 500
....., 900
....., 800
....., 1000

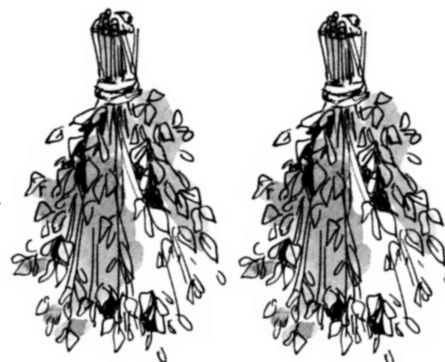
5. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

	T	S	K	Ü
$200 + 300 =$				
$400 + 500 =$				
$700 + 200 =$				
$800 + 100 =$				
$300 + 700 =$				

	T	S	K	Ü
$500 - 200 =$				
$700 - 400 =$				
$1000 - 300 =$				
$800 - 700 =$				
$600 - 300 =$				

6. Lahenda ülesanne.

Onu Oskar valmistas müügiks sauna-vihtasid.
 Esimesel nädalal tegi ta 200 vihta.
 Järgmisel nädalal valmistas ta 100 vihta rohkem.
 Mitu vihta tegi onu kahe nädalaga?

7. Lahenda ülesanne.

Ühes koolis õpib 500 õpilast, teises koolis aga 200 õpilast vähem. Mitu õpilast on kahes koolis kokku?

8. Arvuta. Aseta lünka sobiv märk (> ; < ; =).

 $700 + 200 \dots\dots 800 - 500$

 $500 - 300 \dots\dots 600 + 300$

 $700 - 300 \dots\dots 100 + 300$

 $100 + 600 \dots\dots 800 - 600$

9. A. Suurenda arve 200 võrra.

<u>3</u> 00	700	100	400	800	600	500	200
<u>5</u> 00							

B. Vähenda arve 300 võrra.

<u>8</u> 00	300	900	500	600	1000	700	400

10. Lõpeta read.

Näide: 4 sajalist + 2 sajalist + 3 sajalist = 400 + 200 + 300 = 900

$5S + 2S + 3S = \dots\dots\dots$

$9S - 3S - 5S = \dots\dots\dots$

$8S - 4S - 3S = \dots\dots\dots$

$6S + 2S - 5S = \dots\dots\dots$

$3S + 5S - 2S = \dots\dots\dots$

11. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$400 - 100 + 200 = \dots\dots\dots$

1)

2)

$900 - (300 + 500) = \dots\dots\dots$

1)

2)

$200 + 500 - 300 = \dots\dots\dots$

1)

2)

$600 + (800 - 400) = \dots\dots\dots$

1)

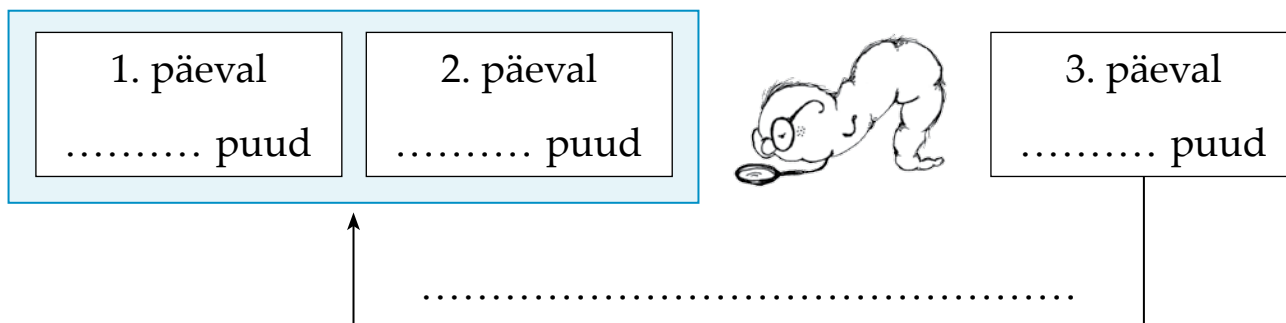
2)

12. A. Loe ülesanne. Märki sobiv avaldis (x). Arvuta.

Laadal müüdi noori viljapuid. Esimesel päeval müüdi 300 puud, teisel päeval 200 puud. Kolmandal päeval müüdi 100 puud vähem kui esimesel ja teisel päeval kokku.

Mitu viljapuud müüdi kolmandal päeval?

Andmed:

$300 + 200 - 100$

$300 + 200 + 100$

$(300 + 200) + 100$

$(300 + 200) - 100$

Lahendus:

.....
.....

Vastus:

TÄISSADADE JA ÜHELISTE LIITMINE-LAHUTAMINE

13. Kirjuta puuduvad arvud.

	301		
--	-----	--	--

	505		
--	-----	--	--

		706	
--	--	-----	--

		602	
--	--	-----	--

			209
--	--	--	-----

	407		
--	-----	--	--

	904		
--	-----	--	--

800			
-----	--	--	--

14. Võrdle arve (>; <; =).

$108 \dots\dots 608$

$200 \dots\dots 207$

$101 \dots\dots 1000$

$305 \dots\dots 305$

$905 \dots\dots 95$

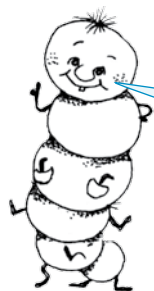
$60 \dots\dots 906$

$503 \dots\dots 509$

$7 \dots\dots 707$

$804 \dots\dots 408$

15. Leia summa.

Arvutan nii:

$400 + 8 = 408$

$7 + 900 = 907$

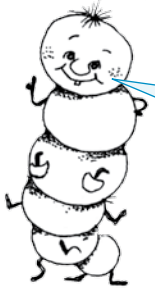
$4S + 8Ü = 4S 8Ü$

$7Ü + 9S = 9S 7Ü$

	S	K	Ü
600 + 4 =			
500 + 2 =			
800 + 6 =			
300 + 7 =			
900 + 1 =			

	S	K	Ü
9 + 500 =			
8 + 300 =			
7 + 200 =			
6 + 400 =			
2 + 100 =			

16. Leia vahe.

Arvutan nii:

$$605 - 5 = 600$$

$$801 - 800 = 1$$

$$6S 5Ü - 5Ü = 6S$$

$$8S 1Ü - 8S = 1Ü$$

	S	K	Ü
503 - 3 =			
708 - 8 =			
604 - 4 =			
309 - 9 =			
207 - 7 =			

	S	K	Ü
806 - 800 =			
901 - 900 =			
205 - 200 =			
402 - 400 =			
608 - 600 =			

17. Lahenda ülesanne.

Uues linnaosas on 108 maja.

Neist kaheksal on üheksa korrust.

Kõikidel ülejäänud majadel on viis korrust.

Mitu 5-korruselist maja on selles linnaosas?

18. A. Kirjuta avaldised vihikusse. Arvuta.

$$200 + 3 =$$

$$607 - 7 =$$

$$9 + 300 =$$

$$7 + 600 =$$

$$205 - 200 =$$

$$508 - 8 =$$

$$205 - 5 =$$

$$607 - 600 =$$

$$800 + 5 =$$

B. Leia ja värvi vastused.

5

200

7

600

203

30

309

60

607

500

805

19. Arvuta. Kontrolli oma vastust pöörd-tehtega.

$300 + 400 = \dots\dots\dots$

$806 - 800 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots - 400 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots + 800 = \dots\dots\dots$

$504 - 4 = \dots\dots\dots$

$7 + 300 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

$600 + 1 = \dots\dots\dots$

$900 - 400 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

20. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$300 + 400 + 6 = \dots\dots\dots$

$800 - (200 + 500) = \dots\dots\dots$

1) $\dots\dots\dots$

1) $\dots\dots\dots$

2) $\dots\dots\dots$

2) $\dots\dots\dots$

$709 - 9 + 100 = \dots\dots\dots$

$600 + (9 - 3) = \dots\dots\dots$

1) $\dots\dots\dots$

1) $\dots\dots\dots$

2) $\dots\dots\dots$

2) $\dots\dots\dots$

21. Arvuta. Kirjuta lünka sobiv märk (> ; < ; =).

$700 + 3 \dots\dots\dots 708 - 8$

$6 + 500 \dots\dots\dots 7 + 400$

$908 - 900 \dots\dots\dots 508 - 500$

$209 - 9 \dots\dots\dots 805 - 5$

TÄISSADADE JA KÜMNELISTE-ÜHELISTE LIITMINE-LAHUTAMINE

22. Kirjuta puuduvad arvud.

→	327				331
					↓
←	336			333	332

	898			901		903
						↓
				906		904

23. Leia järkarvude summa.

		S	K	Ü
2 sajalist, 5 kümnelist	→ $200 + 50 =$	2	5	0
7S, 2K	→			
9S, 8K	→			
6 S, 1K, 4 ühelist	→ $600 + 10 + 4 =$	6	1	4
3S, 6K, 2Ü	→			
7S, 4K, 9Ü	→			

24. Leia summa.

Arvutan nii:

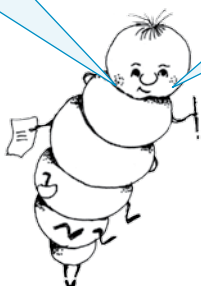
$100 + 40 = 140$

$1S + 4K = 1S\ 4K$

Arvutan nii:

$200 + 57 = 257$

$2S + 5K + 7Ü = 2S\ 5K\ 7Ü$

25. Leia summa.

	S	K	Ü
$300 + 40 =$			
$600 + 20 =$			
$200 + 63 =$			
$500 + 78 =$			
$900 + 12 =$			

	S	K	Ü
$90 + 400 =$			
$80 + 300 =$			
$75 + 200 =$			
$68 + 900 =$			
$26 + 100 =$			

26. Lahenda ülesanne.

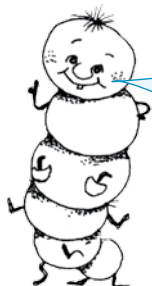
Söökla kulus nädala jooksul 100 pätsi saia.

Leiba kulus aga 53 pätsi rohkem.

Kui palju leiba kulus söökla nädala jooksul?

27. Leia vahe.

Arvutan nii:

$$730 - 30 = 700$$

$$7S\ 3K - 3K = 7S$$

$$810 - 800 = 10$$

$$8S\ 1K - 8S = 1K$$

	S	K	Ü
$240 - 40 =$			
$670 - 70 =$			
$560 - 60 =$			
$810 - 10 =$			

	S	K	Ü
$650 - 600 =$			
$770 - 700 =$			
$360 - 300 =$			
$520 - 500 =$			

28. Lahenda ülesanne.

Ühes maakoolis õpib 150 õpilast.

Teises koolis aga 50 õpilast vähem.

Mitu õpilast õpib teises koolis?

29. Leia vahe.

Arvutan nii:

$$564 - 64 = 500$$

$$5S \ 6K \ 4Ü - 6K \ 4Ü = 5S$$

Arvutan nii:

$$348 - 300 = 48$$

$$3S \ 4K \ 8Ü - 3S = 4K \ 8Ü$$

S K Ü

$447 - 47 =$

S	K	Ü

$538 - 38 =$

$987 - 87 =$

S K Ü

$493 - 400 =$

S	K	Ü

$826 - 800 =$

$971 - 900 =$

30. Lahenda ülesanne.

Pagar küpsetas 115 lihapirukat.

Moosipirukaid tegi ta aga 15 võrra vähem.

Mitu moosipirukat küpsetas pagar?

31. Kirjuta avaldised vihikusse. Arvuta.

$100 + 45$

$145 - 45$

$145 - 100$

$500 + 84$

$300 + 21$

$321 - 21$

$321 - 300$

$732 - 32$

$507 - 500$

$4 + 300$

$809 - 9$

$200 + 8$

32. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$400 + 500 + 32 = \dots\dots\dots$

$900 - 600 + 70 = \dots\dots\dots$

$300 + (408 - 8) = \dots\dots\dots$

$863 - (500 + 300) = \dots\dots\dots$

$(47 + 300) - (40 + 7) = \dots\dots\dots$

$(20 + 70) + (981 - 81) = \dots\dots\dots$

TÄISSADADE-TÄISKÜMNETE JA TÄISKÜMNETE LIITMINE-LAHUTAMINE

33. Vali lünka õige arv. Kirjuta.

Kõige suurem ...	Kõige väiksem ...
1-kohaline arv (5, 9, 1, 18)	2-kohaline arv (90, 10, 8, 20)
2-kohaline arv (10, 75, 99, 100)	3-kohaline arv (101, 30, 910, 100)
3-kohaline arv (906, 99, 909, 999)	4-kohaline arv (100, 900, 1000, 90)

34. Arvuta.

$40 + 20 = \dots\dots\dots$

$90 - 60 = \dots\dots\dots$

$80 - 60 = \dots\dots\dots$

$70 - 30 = \dots\dots\dots$

$30 + 40 = \dots\dots\dots$

$70 - 70 = \dots\dots\dots$

$10 + 70 = \dots\dots\dots$

$20 + 70 = \dots\dots\dots$

$30 + 50 = \dots\dots\dots$

35. Leia summa.

Arvutan nii:

$230 + 40 = 270$

$2S\ 3K + 4K = 2S\ 7K$

S K Ü

$540 + 20 =$

$350 + 30 =$

$910 + 40 =$

$620 + 70 =$

S K Ü

$50 + 640 =$

$70 + 510 =$

$50 + 120 =$

$20 + 360 =$

36. Lahenda ülesanne.

Ühelt põllult saadi 240 kotti kartuleid.
Teise põllu saak oli 50 koti võrra suurem.
Mitu kotti kartuleid saadi teiselt põllult?

37. Lahenda ülesanne.

Anna-Liisal on raamatust loetud juba 120 lehekülge.
Lugeda on veel 50 lehekülge.
Mitu lehekülge on selles raamatus?

38. Leia vahe.

Arvutan nii:

$$570 - 40 = 530$$

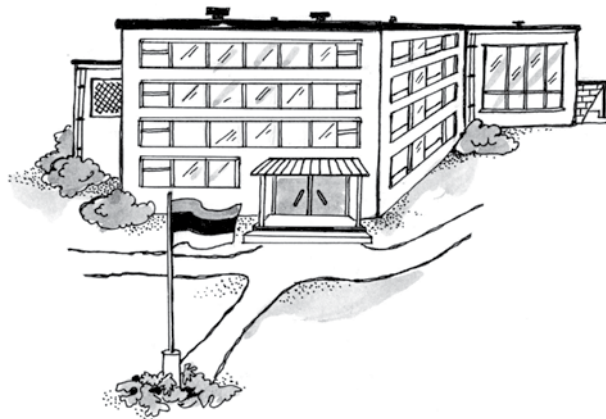
$$5S 7K - 4K = 5S 3K$$

	S	K	Ü
350 - 30 =			
280 - 50 =			
670 - 20 =			
540 - 10 =			

	S	K	Ü
490 - 70 =			
860 - 10 =			
780 - 60 =			
970 - 20 =			

39. Lahenda ülesanne.

Tammemäe koolis õpib 150 õpilast.
Rutikmetsa koolis aga 30 õpilast vähem.
Mitu õpilast õpib Rutikmetsa koolis?

40. Arvuta. Jälgi tehtmärki.

Kas said samad vastused?

		+ 90	- 20	- 40	- 30	
200	→					=
800	→					=
600	→					=
						200
						800
						600

41. Arvuta. Aseta lünka sobiv märk (> ; < ; =).

$700 + 37 \dots\dots 780 - 50$

$6 + 500 \dots\dots 540 - 40$

$432 - 32 \dots\dots 100 + 300$

$17 + 800 \dots\dots 869 - 800$

42. Lahenda ülesanne.

Saeveskisse toodi 290 okaspuu-palki ja 80 lehtpuu-palki.

Vali küsimus nii, et ülesanne lahendub lahutamistehtega.

Märgi sisse **x**. Arvuta.

Mitu palki toodi saeveskisse?

Mitu okaspuu-palki oli rohkem?

Mitu lehtpuu-palki oli vähem?

TÄISSADADE-TÄISKÜMNETE JA TÄISSADADE LIITMINE-LAHUTAMINE

43. A. Järjesta arvud. Alusta kõige suuremast.
 B. Kirjuta iga arvu alla 100 võrra väiksem arv.

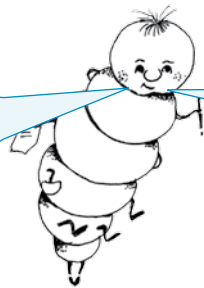
750 360 280 420 540 810 650

44. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

Arvutan nii:

$$250 + 200 = 450$$

$$2S \ 5K + 2S = 4S \ 5K$$

Arvutan nii:

$$450 - 100 = 350$$

$$4S \ 5K - 1S = 3S \ 5K$$

S K Ü

$240 + 200 =$

$430 + 300 =$

$190 + 400 =$

S K Ü

$870 - 300 =$

$720 - 600 =$

$460 - 200 =$

$600 + 270 =$

$500 + 460 =$

$800 + 180 =$

$540 - 100 =$

$690 - 500 =$

$910 - 700 =$

45. Kirjuta antud arvudest ...

A. 100 võrra väiksemad arvud.

B. 200 võrra suuremad arvud.

A					
	270	420	750	390	660
B					

46. Arvuta. Kontrolli, kas said sellised vastused?

$350 + 20 = \dots\dots\dots$

$370 - 20 = \dots\dots\dots$

$350 + 200 = \dots\dots\dots$

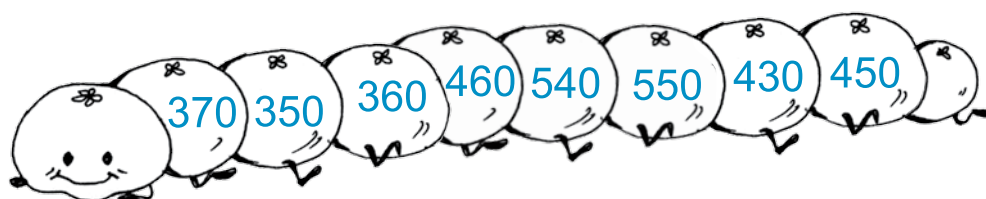
$560 - 200 = \dots\dots\dots$

$440 + 10 = \dots\dots\dots$

$470 - 10 = \dots\dots\dots$

$440 + 100 = \dots\dots\dots$

$530 - 100 = \dots\dots\dots$

47. Loe ülesanne. Märki sobiv avaldis (x). Arvuta.

Kirjastus Studium müüs ühel päeval 230 õpikut.

Teisel päeval 100 õpikut rohkem.

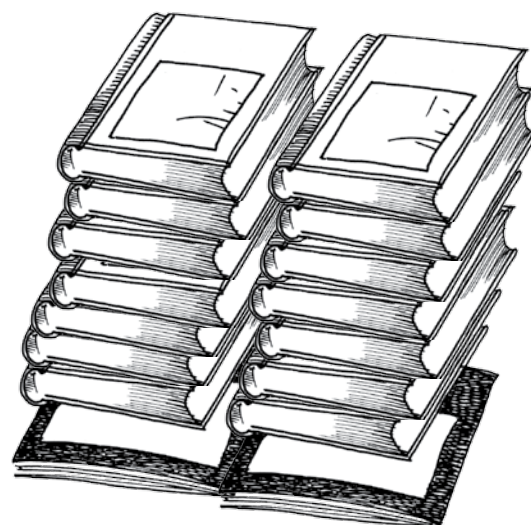
Kokku müüdi kolme päevaga 780 õpikut.

Mitu õpikut müüs kirjastus kolmandal päeval?

$230 + 100 - 780$

$780 - (230 + 100)$

$780 - 230 - (230 + 100)$

SAJALISTE JA TÄISKÜMNETE LIITMINE-LAHUTAMINE

48. A. Järjesta arvud, alusta kõige väiksemast.

B. Iga arvu alla kirjuta 1 võrra suurem arv.

195 99 999 174 69 400 959

49. Arvuta. Aseta lünka sobiv märk (> ; < ; =).

$12 + 300 \dots\dots 712 - 400$

$8 + 600 \dots\dots 507 - 7$

$580 - 30 \dots\dots 200 + 360$

$850 - 800 \dots\dots 703 - 700$

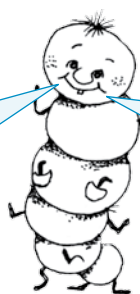

50. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

Arvutan nii:

$410 + 530 = 940$

$4S \ 1K + 5S \ 3K = 9S \ 4K$

Arvutan nii:

$590 - 320 = 270$

$5S \ 9K - 3S \ 2K = 2S \ 7K$

S K Ü

$670 + 210 =$

$340 + 550 =$

$520 + 370 =$

$230 + 750 =$

S K Ü

$680 - 230 =$

$750 - 620 =$

$870 - 460 =$

$960 - 740 =$

51. Lahenda ülesanne.

Raamatus on 280 lehekülge. Vallil on sellest loetud 130.
Mitu lehekülge on tal jäänud veel lugeda?

52. Arvuta.

$110 + 780$

$650 - 230$

$720 + 150$

$490 - 120$

$670 + 210$

$470 - 340$

$360 - 230$

$220 + 370$

53. Vali õige avaldis. Märki sisse x. Arvuta.

1. Leia arvude 700 ja 180 summa.

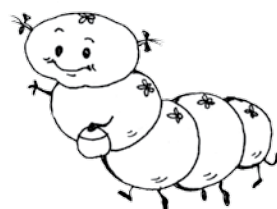
$700 + 180$

$700 - 180$

2. Leia arvude 670 ja 450 vahe.

$450 - 670$

$670 - 450$

3. Liida arvule 240 arvude 470 ja 150 vahe.

$240 + 370 - 150$

$240 + (470 - 150)$

4. Arvust 890 lahuta arvude 538 ja 38 vahe.

$890 - 538 - 38$

$890 - (538 - 38)$

5. Lahuta arvust 770 arvude 50 ja 400 summa.

$770 - (50 + 400)$

$770 - 50 + 400$

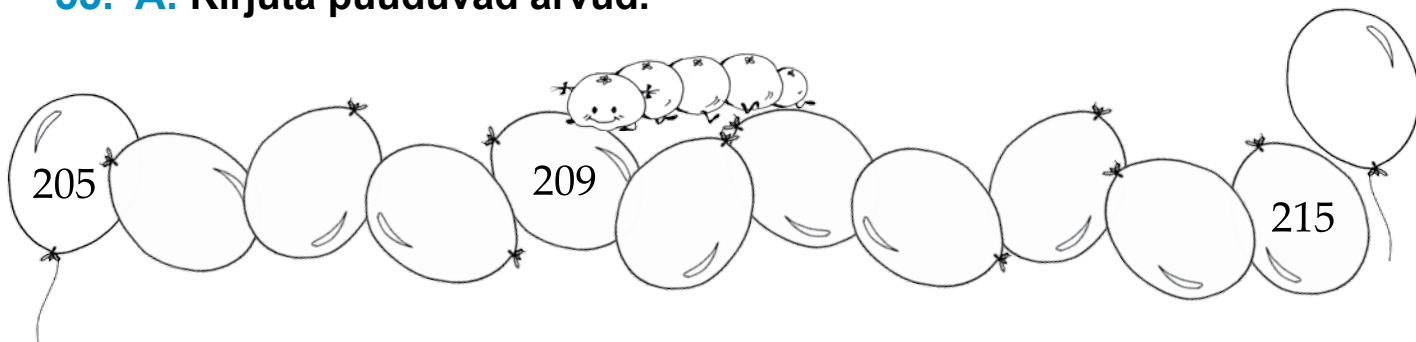
54. Lahenda ülesanne.

Piletilevis müüdi ühe tunniga 230 kontserdi-piletit.
Teise tunniga aga 110 piletit rohkem.
Mitu piletit müüdi kahe tunniga?

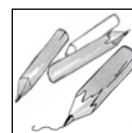
KOLME-KOHALISTE ARVUDE LIITMINE-LAHUTAMINE ÜHE-KOHALISTE ARVUDEGA

55. A. Kirjuta puuduvad arvud.

B. Värv kollaseks õhupallid, milles on paaris-arvud.

C. Nimeta paaritud arvud.

56. Arvuta. Paranda Krõmpsu vead.

$$60 + 7 = 67$$

$$40 + 2 = 42$$

$$5 + 42 = 92$$

$$8 + 50 = 85$$

$$93 + 6 = 98$$

$$2 + 77 = 79$$

Krõmps tegi (*mitu?*) viga.

57. Leia summa.

Arvutan nii:

$$420 + 3 = 423$$

$$234 + 2 = 236$$

$$4S\ 2K + 3Ü = 4S\ 2K\ 3Ü$$

$$2S\ 3K\ 4Ü + 2Ü = 2S\ 3K\ 6Ü$$

S K Ü

S K Ü

$$360 + 4 =$$

$$934 + 4 =$$

$$790 + 2 =$$

$$672 + 6 =$$

$$2 + 780 =$$

$$6 + 953 =$$

$$9 + 450 =$$

$$2 + 546 =$$

58. Arvuta. Paranda Krõmpsu vead.

$69 - 7 = 62$

$50 - 1 = 49$

$30 - 4 = 26$

$47 - 6 = 41$

$70 - 5 = 75$

$90 - 7 = 79$

Krõmps tegi (*mitu?*) viga.

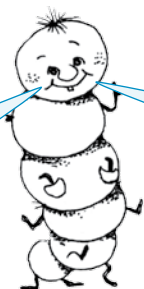

59. Leia vahe.

Arvutan nii:

$167 - 5 = 162$

$1S\ 6K\ 7\ddot{U} - 5\ddot{U} = 1S\ 6K\ 2\ddot{U}$

Arvutan nii:

$180 - 7 = 173$

Teisenda: $1K = 10\ddot{U}$

$1S\ 8K = 1S\ 7K + 10\ \ddot{U}$

$1S\ 7K\ 10\ddot{U} - 7\ddot{U} = 1S\ 7K\ 3\ddot{U}$

$934 - 2$

$360 - 2$

$680 - 5$

$678 - 6$

$490 - 3$

$869 - 7$

$587 - 4$

$750 - 6$

$970 - 9$

60. Arvuta. Aseta lünka sobiv märk ($>$; $<$; $=$).

$766 + 3 \dots\dots 769 - 2$

$350 - 5 \dots\dots 340 + 5$

$432 + 6 \dots\dots 438 - 6$

$870 - 9 \dots\dots 860 + 9$

61. Lahenda ülesanne.

Agnes võttis raamatukogust kaks raamatut.

Ühes raamatus oli 170 lehekülge.

Teises raamatus oli 7 lehekülge vähem.

Mitu lehekülge oli teises raamatus?

KOLME-KOHALISTE ARVUDE LIITMINE-LAHUTAMINE TÄISKÜMNETEGA

62. Nimeta arvud kasvavas järjekorras.

Ühe-kaupa:

295-st 301-ni

496-st 502-ni

Kümne-kaupa:

534-st 594-ni

728-st 778-ni

Saja-kaupa:

359-st 759-ni

137-st 937-ni

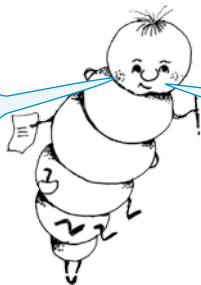
63. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

$$347 + 20 = 367$$

$$3S \ 4K \ 7\ddot{U} + 2K = 3S \ 6K \ 7\ddot{U}$$

$$497 - 30 = 467$$

$$4S \ 9K \ 7\ddot{U} - 3K = 4S \ 6K \ 7\ddot{U}$$

$$234 + 20 =$$

$$956 + 30 =$$

$$40 + 558 =$$

$$10 + 773 =$$

S	K	Ü

$$679 - 30 =$$

$$481 - 50 =$$

$$693 - 70 =$$

$$767 - 40 =$$

S	K	Ü

64. Arvuta.

Suurenda arvu:

235 60 võrra

147 30 võrra

683 10 võrra

Vähenda arvu:

586 40 võrra

351 20 võrra

798 80 võrra

KOLME-KOHALISTE ARVUDE LIITMINE-LAHUTAMINE KAHE-KOHALISTE ARVUDEGA

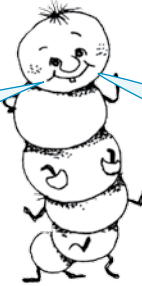
65. Arvuta. Täida tabel näidise järgi.

$$135 + 33 = 168$$

$$5\ddot{U} + 3\ddot{U} = 8\ddot{U}$$

$$3K + 3K = 6K$$

$$1S + 6K + 8\ddot{U} = 1S\ 6K\ 8\ddot{U}$$

$$248 - 25 = 223$$

$$8\ddot{U} - 5\ddot{U} = 3\ddot{U}$$

$$4K - 2K = 2K$$

$$2S + 2K + 3\ddot{U} = 2S\ 2K\ 3\ddot{U}$$

Avaldis	I liidetav			II liidetav			Summa			
	S	K	Ü	S	K	Ü	T	S	K	Ü
145 + 24	1	4	5		2	4		1	6	9
412 + 63										
56 + 331										
15 + 654										

Avaldis	Vähendatav			Vähendaja			Vahe			
	S	K	Ü	S	K	Ü	T	S	K	Ü
176 - 42	1	7	6		4	2		1	3	4
359 - 37										
587 - 67										
798 - 58										

66. Lahenda ülesanne.

Urumarja lastelaagris oli 128 last.

Rabamatkale siirdus neist 12.

Mitu last jäi laagrisse?

67. Lahenda ülesanne.

Roosiaias kasvas 123 roosi-põõsast.

Kevadel osteti juurde veel 15 istikut.

Mitu roosipõõsast kasvab roosiaias kevadel?

68. Kirjuta avaldised vihikusse. Arvuta.

$460 + 25$

$324 + 35$

$346 - 20$

$487 - 53$

$630 + 47$

$541 + 46$

$567 - 40$

$768 - 45$

$69 + 120$

$65 + 234$

$629 - 19$

$576 - 52$

$14 + 960$

$42 + 735$

$875 - 35$

$999 - 67$

69. Arvuta. Kontrolli oma vastust pöörd-tehtega.

$372 + 25 = \dots\dots\dots$

$896 - 82 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots - 25 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots + 82 = \dots\dots\dots$

$584 - 54 = \dots\dots\dots$

$710 + 75 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

$630 + 61 = \dots\dots\dots$

$957 - 43 = \dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

K: $\dots\dots\dots$

70. Arvuta. Aseta lünka sobiv märk (> ; < ; =).

$521 + 37 \dots\dots\dots 588 - 34$

$200 + 500 \dots\dots\dots 740 - 40$

$307 - 7 \dots\dots\dots 220 + 68$

$489 - 62 \dots\dots\dots 56 + 400$

KOLME-KOHALISTE ARVUDE LIITMINE-LAHUTAMINE KOLME-KOHALISTE ARVUDEGA

71. Nimeta arvud kahanevas järjekorras.

Ühe-kaupa:

305-st 298-ni

503-st 497-ni

Kümne-kaupa:

678-st 628-ni

391-st 341-ni

Saja-kaupa:

673-st 173-ni

854-st 354-ni

72. Arvuta. Täida tabel näidise järgi.

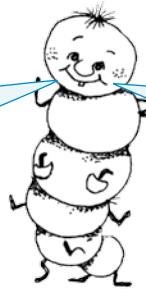
$$234 + 345 = 579$$

$$4\ddot{U} + 5\ddot{U} = 9\ddot{U}$$

$$3K + 4K = 7K$$

$$2S + 3S = 5S$$

$$5S + 7K + 9\ddot{U} = 5S \ 7K \ 9\ddot{U}$$

$$586 - 214 = 372$$

$$6\ddot{U} - 4\ddot{U} = 2\ddot{U}$$

$$8K - 1K = 7K$$

$$5S - 2S = 3S$$

$$3S + 7K + 2\ddot{U} = 3S \ 7K \ 2\ddot{U}$$

Avaldis	I liidetav			II liidetav			Summa			
	S	K	Ü	S	K	Ü	T	S	K	Ü
326 + 160	3	2	6	1	6	0		4	8	6
140 + 225										
135 + 552										
464 + 311										
545 + 234										

Avaldis	Vähendatav			Vähendaja			Vahe			
	S	K	Ü	S	K	Ü	T	S	K	Ü
276 - 143	2	7	6	1	4	3		1	3	3
657 - 345										
587 - 267										
798 - 558										

73. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

	S	K	Ü
260 + 225 =			
634 + 120 =			
564 - 123 =			
786 - 245 =			

	S	K	Ü
142 + 256 =			
361 + 527 =			
975 - 754 =			
858 - 638 =			

74. A. Vaata pilti. Vasta õpetaja küsimustele.

PEETRI PUUKOOL
pakub
okaspuude istikuid.

1. Millega tegeleb Peetri Puukool?
2. Milliseid okaspuuid näed pildil?
3. Kas kõiki istikuid on võrdselt?
4. Mis liiki puu istikute arvu tead täpselt?
5. Mis liiki puude arvu saab veel arvutada?

B. Täienda skeemi. Lahenda ülesanne.

Andmed:

..... - 235 istikut ←

..... - 124 võrra kui ←

Kadakaid - võrra kui ←

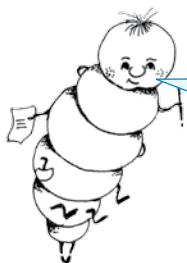
Mitu männi-istikut on puukoolis?

Mitu kadaka-istikut kasvab puukooli aias?

LIITMINE JA LAHUTAMINE 1000 PIIRES (erijuhud)

75. **A.** Järjesta arvud, alusta kõige suuremast.
B. Iga arvu alla kirjuta 1 võrra väiksem arv.

82 790 40 100 309 621 1000

Null (0) näitab ühikute puudumist arvu järgus.

76. Nimeta kaks 3-kohalist arvu, kus ...

- 1) üheliste järgus ei ole ühikuid;
- 2) kümneliste järgus puuduvad ühikud;
- 3) üheliste ja kümneliste järgus puuduvad ühikud.

77. Vali liidetav. Leia summa.

Arvud	I liidetav			II liidetav			Avaldis	Summa
	S	K	Ü	S	K	Ü		
364	2	0	3	1	3	2	$203 + 132$	335
132	1	0	2					
475	3	0	3					
292	2	0	1					
653	3	0	4					
181	1	0	1					

78. Leia vahe. Täida tabel näidise järgi.

Arvud	Vähendatav			Vähendaja			Avaldis	Vahe
	S	K	Ü	S	K	Ü		
735 ja 403	7	3	5	4	0	3	$735 - 403$	332
547 ja 302								
658 ja 406								
806 ja 205								
609 ja 504								
438 ja 0								
386 ja 386								

79. Kirjuta avaldised vihikusse. Arvuta.

$235 + 404$

$0 + 789$

$0 + 300$

$879 - 307$

$598 + 0$

$900 - 0$

$508 - 206$

$0 + 780$

$200 - 200$

$703 + 106$

$390 - 0$

$567 - 567$

80. Vali õige avaldis. Märki sisse \times . Arvuta.

1. Leia arvude 306 ja 372 summa.

$306 - 372$

$306 + 372$

2. Leia arvude 507 ja 403 vahe.

$403 - 507$

$507 - 403$

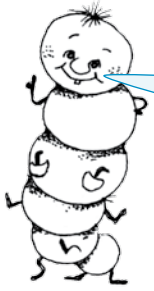
3. Liida arvule 300 arvude 475 ja 202 vahe.

$300 - 475 + 202$

$300 + (475 - 202)$

TUNDMATU TEHTEKOMPONENDI LEIDMINE

LIIDETAV + LIIDETAV = SUMMA

$$\blacksquare + \text{X} = \square$$
$$\text{X} = \square - \blacksquare$$

81. Leia tundmatu liidetav. Kontrolli.

$$600 + a = 900$$

$$a = \dots\dots\dots$$

$$a = \dots\dots\dots$$

Kontroll:

$$600 + \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$$

$$k + 567 = 798$$

$$k = \dots\dots\dots$$

$$k = \dots\dots\dots$$

Kontroll:

$$\dots\dots\dots + 567 = \dots\dots\dots$$

82. Koosta avaldis. Arvuta ja kontrolli.

1. Esimene liidetav on tundmatu. Teine liidetav on 62.
Summa on 796. Leia esimene liidetav.
2. Esimene liidetav on 405. Kahe arvu summa on 759.
Leia teine liidetav.

VÄHENDATAV - VÄHENDAJA = VAHE

$$\blacksquare - \text{X} = \square$$
$$\text{X} = \blacksquare - \square$$

83. Leia tundmatu vähendaja. Kontrolli oma vastust.

$$589 - a = 89$$

$$a = \dots\dots\dots$$

$$a = \dots\dots\dots$$

Kontroll:

$$589 - \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$$

$$868 - k = 630$$

$$k = \dots\dots\dots$$

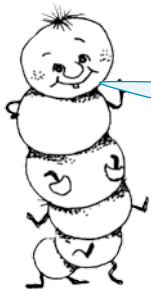
$$k = \dots\dots\dots$$

Kontroll:

$$868 - \dots\dots\dots = \dots\dots\dots$$

84. Koosta avaldis. Arvuta ja kontrolli.

1. Vähendatav on 907. Vahe on 302. Leia vähendaja.
2. Vähendatav on 246. Vahe on 0. Leia vähendaja.

VÄHENDATAV - VÄHENDAJA = VAHE

-

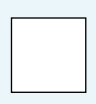
=

=

+

85. Leia tundmatu vähendatav. Kontrolli.

$$a - 340 = 57$$

$$k - 603 = 266$$

$$a - 453 = 525$$

$$k - 431 = 157$$

86. Koosta tundmatuga avaldis. Arvuta.

Vähendatav							
Vähendaja	371	607	0	723	440	25	640
Vahe	526	292	549	145	500	671	16

KIRJALIK LIITMINE JA LAHUTAMINE 1000 PIIRES

KIRJALIK LIITMINE JA LAHUTAMINE (järguühikut ületamata)

	S	K	Ü	
	3	2	4	LIIDETAV
+	1	5	1	LIIDETAV
	4	7	5	SUMMA

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Liidan ühelised: $4\text{Ü} + 1\text{Ü} = 5\text{Ü}$.
3. Liidan kümnelised:
 $2\text{K} + 5\text{K} = 7\text{K}$.
4. Liidan sajaliselised: $3\text{S} + 1\text{S} = 4\text{S}$.

	S	K	Ü	
	7	4	8	VÄHENDATAV
-	5	1	3	VÄHENDAJA
	2	3	5	VAHE

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Lahutan ühelised: $8\text{Ü} - 3\text{Ü} = 5\text{Ü}$.
3. Lahutan kümnelised:
 $4\text{K} - 1\text{K} = 3\text{K}$.
4. Lahutan sajaliselised: $7\text{S} - 5\text{S} = 2\text{S}$.

87. Arvuta.

	2	1	3
+	1	6	1

	6	7	4
+	2	1	3

	4	2	1
+	1	6	8

	3	3	6
+	3	1	2

	4	1	4
+	3	6	5

	6	7	5
-	2	3	2

	9	8	8
-	6	7	2

	7	6	6
-	5	1	4

	8	9	7
-	4	4	6

	5	6	5
-	2	2	1

Reasta paaris-arvulised vastused alates suuremast.

.....
.....

88. Arvuta.

$857 + 132$

$252 + 36$

$687 - 51$

$334 + 3$

$562 + 321$

$175 + 21$

$936 - 27$

$561 + 8$

$475 - 263$

$43 + 124$

$925 - 4$

$6 + 191$

$667 - 522$

$71 + 318$

$459 - 3$

$2 + 374$

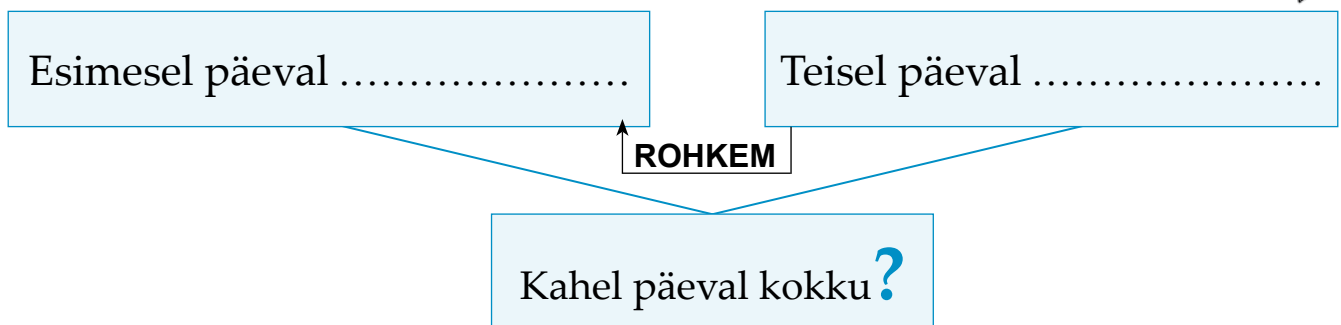
89. Lahenda ülesanne.

R-kioskis müüdi ühel päeval 312 Bingo Loto piletit.

Teisel päeval aga 145 piletit rohkem.

Mitu piletit müüdi kahel päeval kokku?

Andmed:

90. Koosta avaldis. Arvuta.

1. Esimene liidetav on 341, teine liidetav on 216.

Leia summa.

2. Vähendatav on 687, vähendaja on 32. Leia vahe.

3. Esimene liidetav on 5, teine liidetav on 523.

Leia summa.

4. Vähendatav on 459, vähendaja on 7. Leia vahe.

KIRJALIK LIITMINE

(üheliste järgu ületamisega)

		1	
	5	3	4
+	3	2	8
	8	6	2

S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Liidan ühelised: $4\text{Ü} + 8\text{Ü} = 12\text{Ü}$.
3. Teisendan: $12\text{Ü} = 1\text{K} + 2\text{Ü}$.
4. Kirjutan saadud üheliste numברי vastusesse üheliste alla.
5. Saadud ühe kümnelise (1) pean meeles. Kirjutan selle kümneliste järgu kohale.
6. Kümneliste liitmisel arvestan täiendavat kümnelist:
 $1\text{K} + 3\text{K} + 2\text{K} = 6\text{K}$.
7. Liidan sajalised: $5\text{S} + 3\text{S} = 8\text{S}$.

91. Arvuta kirjalikult.

$436 + 327$

$618 + 256$

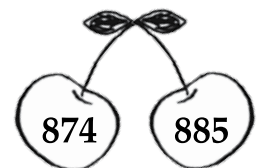
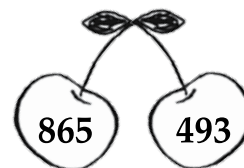
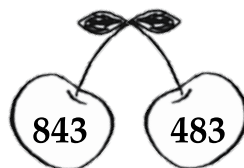
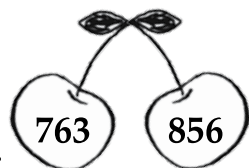
$365 + 128$

$529 + 314$

$457 + 428$

$719 + 137$

Kontrolli, kas leiad siit saadud vastused:

Millised vastused jäid üle?

92. Lahenda ülesanne.

Pagar tarvitas esimesel kuul 212 kg jahu.

Teisel kuul tarvitas ta 119 kg rohkem.

Mitu kg jahu tarvitas pagar teisel kuul?

93. A. Arvuta kirjalikult.

$546 + 127$

$459 + 323$

$643 + 248$

$735 + 215$

$379 + 215$

$654 + 316$

$511 + 469$

$435 + 256$

$436 + 415$

$576 + 218$

$627 + 139$

$342 + 329$

B. Kirjuta ülesandest 2. ja 4. tulba vastused järkvarude summana:

Näide:

$782 = 700 + 80 + 2$

$\dots\dots\dots = \dots\dots\dots + \dots\dots\dots + \dots\dots\dots$

$\dots\dots\dots = \dots\dots\dots + \dots\dots\dots + \dots\dots\dots$

$\dots\dots\dots = \dots\dots\dots + \dots\dots\dots + \dots\dots\dots$

$\dots\dots\dots = \dots\dots\dots + \dots\dots\dots + \dots\dots\dots$

$\dots\dots\dots = \dots\dots\dots + \dots\dots\dots + \dots\dots\dots$

94. Koosta avaldis. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

+	128	547	356
425			
217			
338			

95. A. Vaata pilti. Loe. Vasta õpetaja küsimustele.

Eile paigaldasime
328 meetrit veetorusid.

Täna paigaldame eilsest
126 meetrit rohkem.

1. Mis tööd tehti alevis?
Mille järgi otsustasid?

2. Mitu päeva oli juba tööd tehtud?

3. Mitu meetrit torusid paigaldati esimesel päeval?

4. Millised plaanid on teiseks päevaks?

B. Täienda joonist.

1. päeval |—————|
..... m

2. päeval |—————|-----|
..... m rohkem

C. Mida saad arvutada? Märgi sisse x. Arvuta.

Mitu töömeest töötas veetrassi paigaldamisel?

Mitu meetrit torusid paigaldati esimesel päeval?

Mitu meetrit torusid paigaldati teisel päeval?

Kui pikk on linna veetrass kokku?

Mitu meetrit torusid paigaldati kahel päeval kokku?

96. Arvuta kirjalikult.

$475 + 215$

$538 + 45$

$159 + 5$

$8 + 326$

$312 + 159$

$25 + 257$

$721 + 9$

$6 + 476$

$123 + 517$

$34 + 618$

$946 + 7$

$3 + 837$

97. Lahenda ülesanne.

Traktor kaevab turbarabas kuivenduskraave.

Ühel päeval kaevati 427 m.

Teisel päeval kaevati 38 m rohkem.

Mitu meetrit kuivenduskraave kaevati kokku?

98. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$326 + 439 - 124$

$867 - 213 + 332$

$(437 + 55) - (168 + 113)$

$758 - 235 + 319$

$179 + 617 - 464$

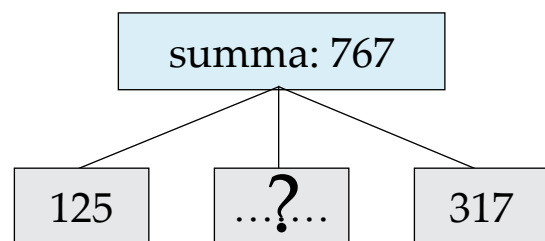
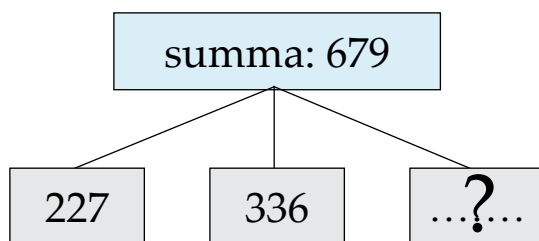
$725 + (329 - 112)$

$537 + 327 - 452$

$696 - 453 + 229$

$(457 - 413) + (598 - 451)$

99. Leia puuduv liidetav, kui kolme arvu summa on:

100. Kolme arvu summa on 586.

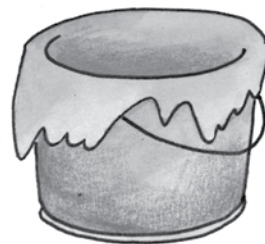
Esimene arv on 226, teine arv on 144.

Leia kolmas arv.

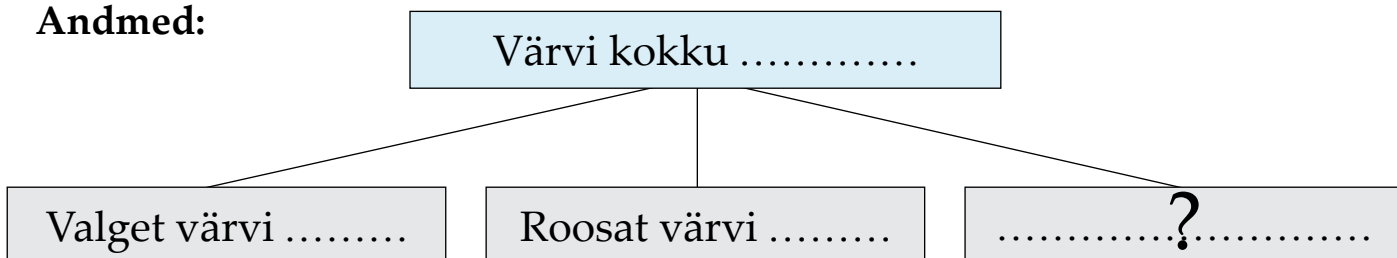

101. Lahenda ülesanne.

Värvimistöodeks osteti kokku 475 liitrit värvi.
Valget värvi osteti 235 liitrit, roosat värvi 128 liitrit.
Mitu liitrit osteti halli värvi?

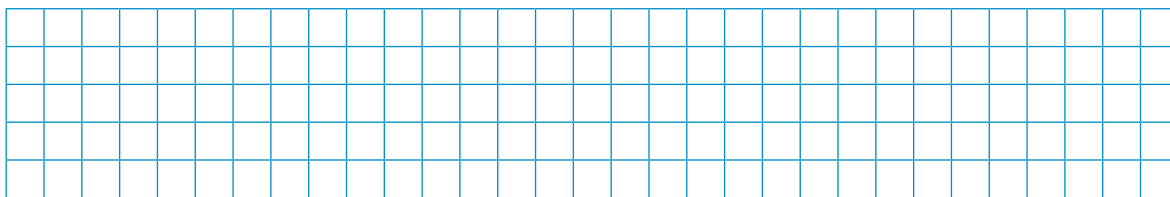

Andmed:

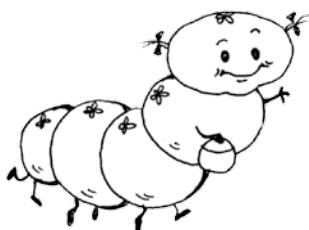
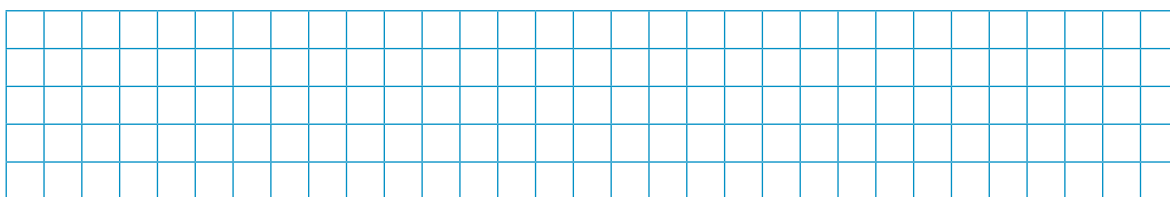

Lahendus:

1.

2.

Vastus:

.....

KIRJALIK LAHUTAMINE

(üheliste järgu ületamisega)

		•	
	5	6	2
-	2	3	5
	3	2	7

S K Ü

- Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
- Lahutamist alustan ühelistest.
- Võrdlen ühelisi ($2 < 5$).
Väiksemast arvust ei saa suuremat arvu lahutada.
- Võtan järgmisest kõrgemast järgust ühe kümnelise juurde. Et seda meeles pidada, panen kümneliste järgu kohale punkti.
- Üheliste järgus on nüüd $10\ddot{U} + 2\ddot{U} = 12\ddot{U}$.
- Lahutan ühelised: $12\ddot{U} - 5\ddot{U} = 7\ddot{U}$.
- Kümneliste järgus lahutan kõigepealt puuduva kümnelise:
($6K - 1K = 5K$).
Järgmisena lahutan vähendaja kümnelised: $5K - 3K = 2K$.
- Lahutan sajalised: $5S - 2S = 3S$.

102. Arvuta kirjalikult. Tõmba õigele vastusele joon ümber.

351 – 128	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																
675 – 329	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																
583 – 466	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																
764 – 617	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																
842 – 517	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																
791 – 235	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																	<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>																

3 2 2 3 4 6 6 1 1 7 1 4 7 2 3 2 5 5 5 6

Üle jäid numbrid:

Millised 3-kohalised arvud saad neist moodustada?

103. Lahenda ülesanne.

Hommikul müüdi lillepoes 263 ja õhtul 126 lõikelille.
Mitu lille müüdi hommikul rohkem?

Mida saad veel arvutada? Märki sisse **x**. Arvuta.

Mitu alpikanni müüdi kokku?

Mitu lõikelille müüdi kokku?

Mitu krooni saadi müügist?

104. Arvuta kirjalikult. Kontrolli.

$573 - 325$

$732 - 17$

$684 - 35$

$855 - 526$

$636 - 218$

$468 - 129$

$774 - 458$

$553 - 28$

$947 - 529$

$254 - 8$

$491 - 65$

$581 - 434$

$462 - 238$

$693 - 57$

$532 - 7$

$644 - 9$

105. Lahenda ülesanne.

Teatrikassas müüdi kolmapäeval 274 piletit.

Neljapäeval müüdi pileteid 57 võrra vähem kui kolmapäeval.

Mitu piletit müüdi kahel päeval kokku?

106. Koosta skeemi põhjal ülesanne. Lahenda.

I nädalal 356

II nädalal 118 võrra vähem

Kahe nädalaga kokku?

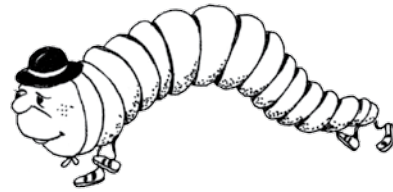

107. Arvuta. Võrdle tulemusi (> ; < ; =).

$476 + 18 - 139 \dots\dots 553 - 39 + 78$

$337 + 125 - 238 \dots\dots 481 - 119 - 138$

$652 - 326 + 165 \dots\dots 548 + 245 - 376$

108. Koosta avaldis. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

a	b	c	a + b	b - c
119	573	226		
27	365	137		
238	454	35		

k	l	m	k - l + m
753	128	247	
344	116	66	
561	235	458	

109. Koosta avaldis. Arvuta.

1. Vähendatav on 674, vähendaja 328. Leia vahe.
2. Esimene liidetav on 247, teine liidetav on 326. Leia summa.
3. Vähendatav on 451, vähendaja 123. Leia vahe.
4. Esimene liidetav on 365, teine liidetav on 217. Leia summa.

110. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$$594 - (157 + 239) \qquad (436 + 247) - (148 + 117)$$

$$673 - (216 + 138) \qquad (982 - 516) + (337 - 218)$$

$$862 - (325 + 419) \qquad (629 + 134) - (325 + 219)$$

111. Märgi sobiv avaldis \times . Arvuta.

1. Vähenda arvude 782 ja 345 vahet 219 võrra.

$$\square \quad 782 + 345 - 219 \qquad \square \quad (782 - 345) - 219$$

2. Suurenda arvude 437 ja 226 summat 328 võrra.

$$\square \quad 437 + (226 + 328) \qquad \square \quad (437 + 226) + 328$$

3. Vähenda arvude 138 ja 244 summat 267 võrra.

$$\square \quad (138 + 244) - 267 \qquad \square \quad (138 + 244) + 267$$

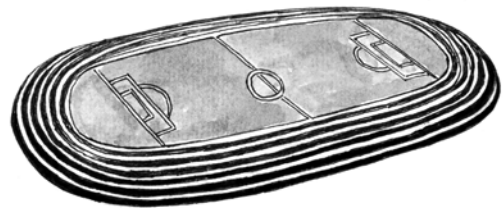
4. Suurenda arvude 563 ja 317 vahet 629 võrra.

$$\square \quad (563 + 317) - 629 \qquad \square \quad (563 - 317) + 629$$

112. Koosta skeemi järgi ülesanne. Lahenda.

Lapsed puhastasid staadioni jooksurada.

I päeval – 122 m
II päeval – 8 m vähem
III päeval – 17 m rohkem

Mitu meetrit puhastasid lapsed III päeval?

Millisel päeval puhastati jooksurada kõige vähem?

Mitu meetrit jooksurada puhastati 3 päevaga?

KIRJALIK LIITMINE

(kümneliste järgu ületamisega)

	1		
	5	6	2
+	2	8	7
	8	4	9

S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Liidan ühelised: $2\text{Ü} + 7\text{Ü} = 9\text{Ü}$.
3. Liidan kümnelised: $6\text{K} + 8\text{K} = 14\text{K}$.
4. Teisendan: $14\text{K} = 1\text{S} + 4\text{K}$.
5. Kirjutan saadud kümneliste numbri (4K) vastusesse kümneliste alla.
6. Saadud sajalise (1S) kirjutan meelepeetava arvuna liidetavate sajaliste järgu kohale.
7. Sajaliste liitmisel arvestan täiendavat sajalist: $1\text{S} + 5\text{S} + 2\text{S} = 8\text{S}$.

113. Liida kirjalikult.

$574 + 295$

$251 + 173$

$362 + 256$

$444 + 372$

$335 + 281$

$583 + 263$

$792 + 126$

$251 + 191$

$473 + 351$

$665 + 262$

$534 + 191$

$282 + 247$

$582 + 153$

$294 + 243$

$376 + 371$

$175 + 364$

Kirjuta välja kõik paarisarvulised vastused:

.....

Reasta saadud vastused kahanevas järjestuses:

.....

114. Lahenda ülesanne.

Nädalaga müüs talumees turul 325 kg hapukapsast.

Värsket kapsast müüs ta 192 kg võrra rohkem.

Mitu kg värsket kapsast müüs talumees?

115. Arvuta kirjalikult vihikus. Täida tabel.

a	b	a + b
261	185	
543	281	
374	375	
426	292	

r	s	r + s
692	74	
355	93	
141	86	
274	52	

116. Määra tehete järjekord. Arvuta.

$567 + 12 - 345$

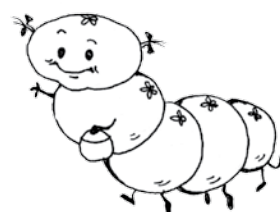
$987 - 352 + 23$

$765 - (393 + 151)$

$(456 + 226) - (282 + 275)$

$964 - 29 - (632 + 193)$

$(36 + 457) + (368 + 128)$

117. Lahenda ülesanne.

A. Vennad Robin ja Tiit tahavad osta digikaamera, mis maksab 135 eurot.

Robinil on kogutud 57 € ja Tiidul 62 €.

Kui palju raha on poistel puudu?

B. Mõlema poisi taskuraha on 2 eurot nädalas.

Kui kaua peavad nad veel raha koguma, et saada kokku vajalik summa?

	Nädalad				
	I	II			
Robin					
Tiit					
Kokku:					

KIRJALIK LAHUTAMINE

(kümneliste järgu ületamisega)

	•		
	6	4	8
-	2	8	3
	3	6	5

S K Ü

- Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
- Lahutamist alustan ühelistest:
 $8\text{Ü} - 3\text{Ü} = 5\text{Ü}$.
- Võrdlen kümneliste numbreid ($4 < 8$).
Väiksemast arvust ei saa suuremat arvu lahutada.
- Võtan järgmisest kõrgemast järgust ühe sajalise (ehk 10K).
Et seda meeles pidada, panen sajaliste järgu kohale punkti.
- Esimese liidetava kümneliste järgus on nüüd 14 ühikut ($10 + 4$).
Lahutan kümnelised: $14\text{K} - 8\text{K} = 6\text{K}$.
- Sajaliste lahutamisel arvestan puuduvat sajalist: $6\text{S} - 1\text{S} = 5\text{S}$
 $5\text{S} - 2\text{S} = 3\text{S}$.

118. Arvuta kirjalikult. Märki õige vastus .

917 - 262			

645

655

755

828 - 177			

651

751

791

736 - 173			

543

663

563

675 - 193			

422

482

582

$$626 - 382$$

 144 244 344

$$558 - 382$$

 176 236 276

$$519 - 286$$

 133 173 233

$$936 - 341$$

 595 615 695

119. Lahenda ülesanne.

Koolis on 117 poissi.

Tüdrukuid on 25 võrra vähem kui poisse.

Kui palju lapsi on koolis?

120. Lahenda ülesanne.

Kalurid püüdsid ühel päeval
355 kg räime.

Teisel päeval püüti 62 kg
võrra vähem.

Mitu kilogrammi kala
püüdsid kalurid kahe
päevaga?

121. Lahuta kirjalikult. Kontrolli pöördtehte abil.

$525 - 272$

$424 - 251$

$736 - 354$

$468 - 283$

$963 - 81$

$829 - 77$

$757 - 92$

$674 - 81$

$636 - 263$

$425 - 184$

$716 - 391$

$457 - 275$

$349 - 74$

$447 - 65$

$869 - 87$

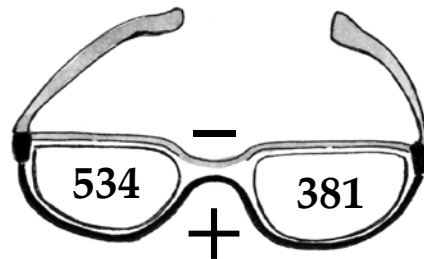
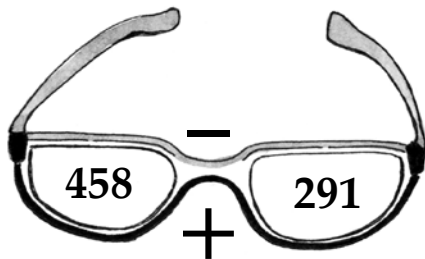
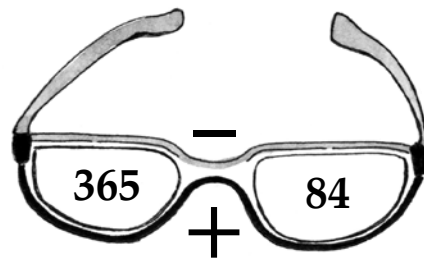
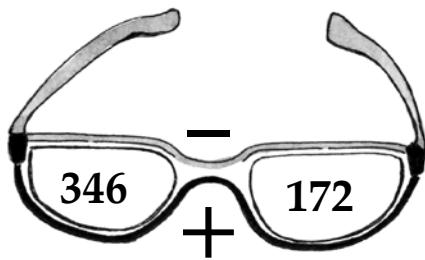
$325 - 64$

122. Koosta antud andmetega ülesanne. Lahenda.

Esimeselt põllult 527 kg ←
Teiselt põllult 165 kg võrra vähem —

Kahelt põllult kokku ?

123. Leia arvude vahe ja summa. Arvuta kirjalikult vihikus.

124. Leia arv

1) ..., mis on 163 võrra väiksem arvude 286 ja 352 summast.

.....

2) ..., mis on 385 võrra suurem arvude 426 ja 175 vahest.

.....

3) ..., mis on 294 võrra väiksem arvude 677 ja 192 vahest.

.....

4) ..., mis on 173 võrra suurem arvude 284 ja 362 summast.

.....

KIRJALIK LIITMINE

(üheliste ja kümneliste järgu ületamisega)

	1	1	
	6	5	6
+	2	7	8
	9	3	4

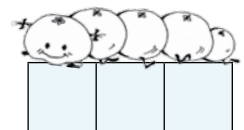
S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Liidan ühelised: $6\ddot{U} + 8\ddot{U} = 14\ddot{U}$.
3. Teisendan: $14\ddot{U} = 1K\ 4\ddot{U}$.
4. Saadud üheliste numברי (4) kirjutan vastusesse üheliste alla.
5. Saadud kümnelise numברי (1) kirjutan meelespeetava arvuna liidetavate kümneliste järgu kohale.
6. Kümneliste liitmisel arvestan täiendavat kümnelist: $1K + 5K + 7K = 13K$.
7. Teisendan: $13K = 1S\ 3K$.
8. Saadud kümneliste numברי (3) kirjutan vastusesse kümneliste alla.
9. Saadud sajaliste numברי (1) pean meeles. Kirjutan selle sajaliste järgu kohale.
10. Sajaliste liitmisel arvestan täiendavat sajalist: $1S + 6S + 2S = 9S$.

125. Arvuta kirjalikult. Lõpeta laused.

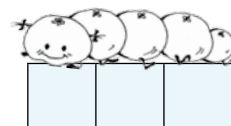
$$475 + 386$$

Antud ülesande summa on:

$$549 + 283$$

Antud ülesande teine liidetav on:

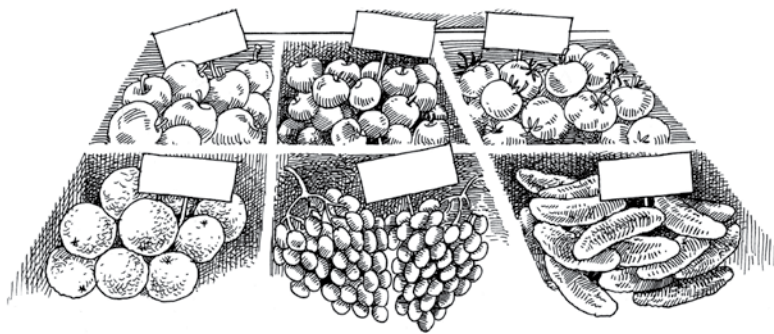

126. Lahenda ülesanne.

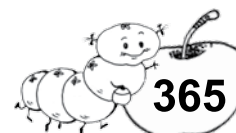
Kauplus müüs 176 kg puuvilju.

Müümata on veel 269 kg.

Mitu kg puuvilju oli kaupluses?

127. Leia summa.

Liida 297

128. Arvuta kirjalikult.

$376 + 257$

$437 + 384$

$65 + 148$

$95 + 379$

$638 + 287$

$278 + 269$

$45 + 398$

$37 + 278$

$756 + 165$

$584 + 238$

$693 + 48$

$399 + 34$

$475 + 366$

$254 + 197$

$489 + 53$

$176 + 85$

129. Koosta avaldis. Arvuta. Kirjuta vastus tabelisse.

Esimene liidetav	167	548	83	436
Teine liidetav	384	75	769	288
Summa				

130. Lahenda ülesanne.

Tee-töölised paigaldasid kõnnitee äärekive.

Ühel päeval jõuti ääristada 257 m kõnniteest.

Teisel päeval ääristati 58 m rohkem.

Mitu meetrit kõnniteed ääristati kahe päevaga kokku?

131. Arvuta. Võrdle (> ; < ; =).

$299 + 257 - 138 \dots\dots 97 + 154 + 167$

$515 - 123 + 229 \dots\dots 269 + 258 + 195$

$57 + 386 + 68 \dots\dots 477 + 66 - 172$

132. Koosta avaldis. Arvuta.

$a = 454$ $b = 378$ $c = 163$ $d = 259$

	$a + b$				$b + c$				$a - b$				$b + d$				$b - d$			
Avaldis																				
Vastus																				

Avalda vastused järkarvude summana.

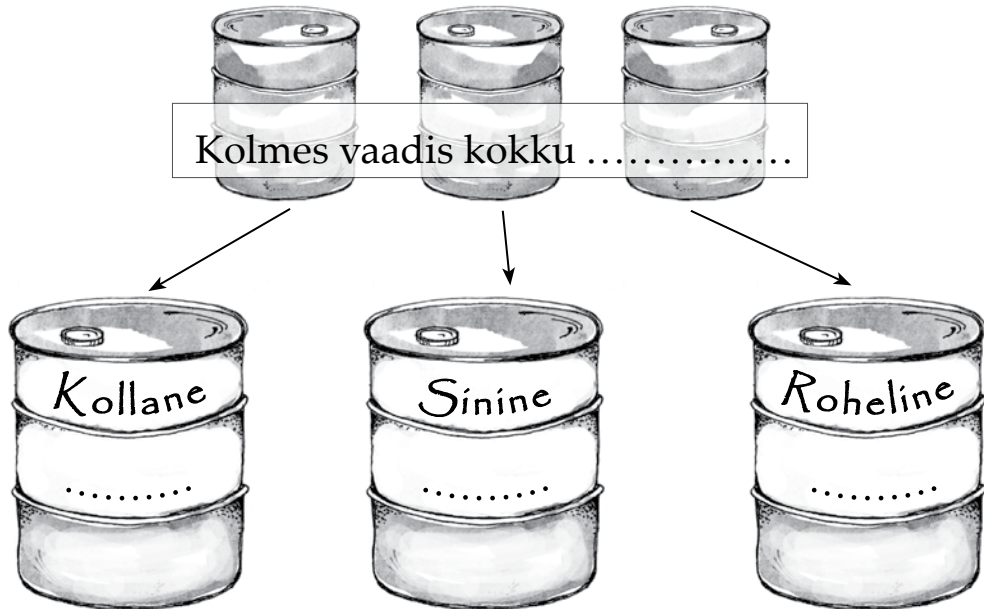
133. Lahenda ülesanne.

Kolmes vaadis on kokku 463 liitrit õli.

Sinises vaadis on 187 liitrit, kollases vaadis aga 158 liitrit õli.

Mitu liitrit õli on rohelises vaadis?

Andmed:

134. Kolme arvu summa on 582.

Esimene arv on 286, teine arv on 149.

Leia kolmas arv.

135. Vali õige avaldis. Arvuta.

1. Esimene liidetav on 219, teine on temast 138 võrra suurem.

Leia summa.

$219 + (219 + 138)$

$219 + 138$

$219 + 219 - 138$

2. Esimene liidetav on 448, teine liidetav on temast 274 võrra väikesem.

Leia summa.

$448 - 274 - 274$

$448 + 274 - 274$

$448 + (448 - 274)$

3. Esimene liidetav on 287, teine liidetav on temast 59 võrra suurem.

Leia summa.

$(278 + 59) + 59$

$287 - (287 + 59)$

$287 + (287 + 59)$

KIRJALIK LAHUTAMINE

(üheliste ja kümneliste järgu ületamisega)

	•	•	
	8	6	2
-	4	7	8
	3	8	4

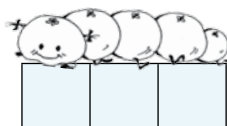
S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Lahutamist alustan ühelistest.
3. Võrdlen üheliste numbreid ($2 < 8$).
Väiksemast arvust ei saa suuremat lahutada.
4. Võtan järgmisest kõrgemast järgust ühe kümnelise juurde. Et seda meeles pidada, panen kümneliste järgu kohale punkti.
5. Üheliste järgus on mul $10 + 2 = 12$ ühelist.
6. Lahutan ühelised: $12 - 8 = 4$.
7. Kümneliste lahutamisel arvestan puuduvat kümnelist: ($6K - 1K = 5K$).
8. 5 kümnelisest ei saa lahutada 7 kümnelist (sest $5 < 7$).
9. Võtan järgmisest kõrgemast järgust ühe sajalise (ehk $10K$).
Et seda meeles pidada, panen sajaliste järgu kohale punkti.
10. Kümneliste järgus on mul $10 + 5 = 15$ ühikut.
11. Lahutan kümnelised: $15K - 7K = 8K$.
12. Sajaliste lahutamisel arvestan puuduvat sajalist: $7S - 4S = 3S$.

136. Arvuta kirjalikult. Lõpeta laused. Kontrolli pöördtehtega.

631 - 257			
-----------	--	--	--

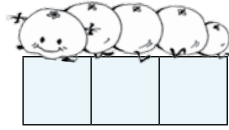
Antud ülesande
vähendaja on:

Kontroll:

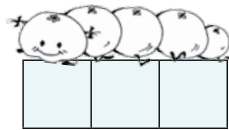
$536 - 348$

Kontroll:

Antud ülesande
vahe on:

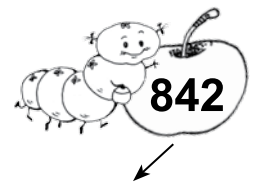
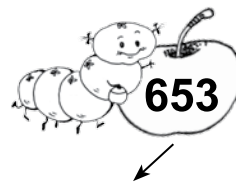
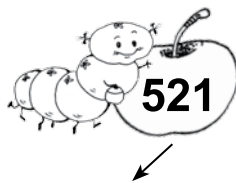
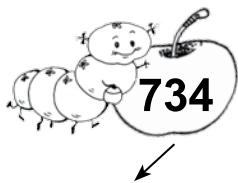
$827 - 348$

Kontroll:

Antud ülesande
vähendatav on:

137. Lahenda ülesanne.

Trükikojas ootab laiali saatmist 565 uut raamatut.
188 neist on mõeldud raamatukogudesse saatmiseks,
ülejäanud kauplusse müügile.
Mitu raamatut saadetakse kauplusse müügile?

138. Arvuta kirjalikult.

Lahuta 285

139. Arvuta kirjalikult. Kontrolli.

821 – 354	645 – 266	767 – 78	436 – 189
952 – 586	553 – 297	764 – 369	671 – 85
845 – 578	323 – 175	862 – 95	638 – 159
566 – 278	724 – 556	927 – 649	423 – 67

140. Lahenda ülesanne.

Sooduskampaania käigus liitus Tele2-ga 234 uut klienti.

Elisa uute klientide arv oli 46 võrra väiksem.

Elioni võrgu kasutajate hulk suurenes aga 255 inimese võrra.

Mitu uut teenuse-kasutajat sai Elion Elisast rohkem?

Andmed:

Tele 2 - uut klienti ←

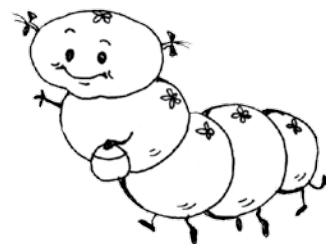
Elisa - ←

Elion -

Mitu uut klienti sai Elion Elisast rohkem?

141. Koosta avaldis. Vajadusel pane sulud. Arvuta.

1. Leia arvude 725 ja 368 vahe.
2. Vähendatav on 426, vähendaja 89. Leia vahe.
3. Leia arvude 257 ja 194 summa.
Vähenda saadud summat 176 võrra.
4. Leia vahe, lahutades 158 arvust 725.
Vähenda leitud vahet 289 võrra.

142. Täienda joonist. Arvuta.

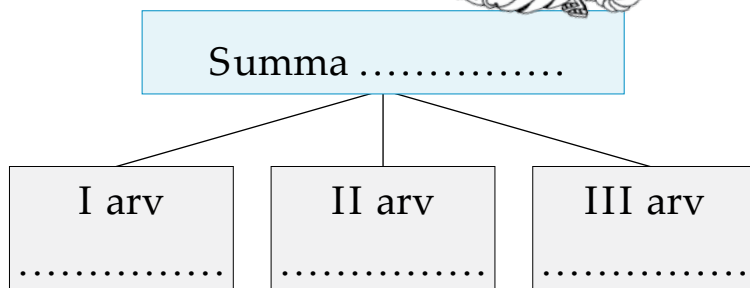

Kolme arvu summa on 825.

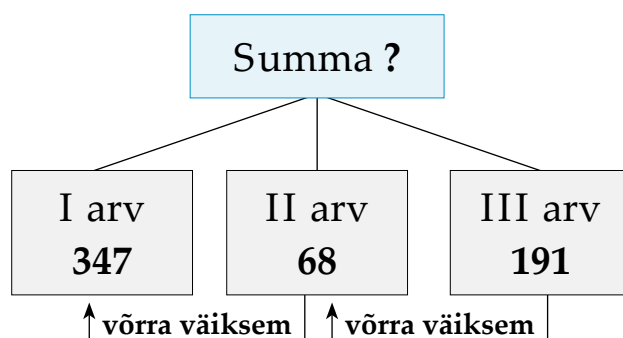
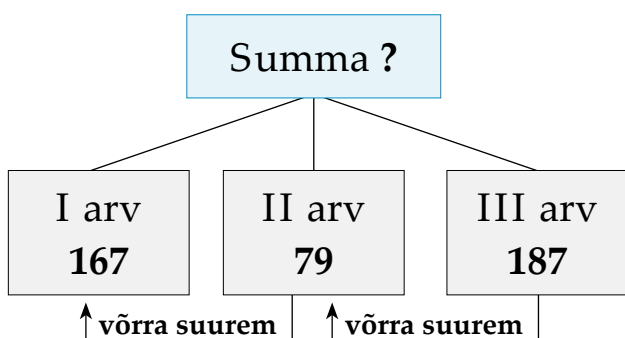
Esimene arv on 372,
teine 187 võrra väiksem.

Kui suur on teine arv?

Kui suur on kolmas arv?

143. Leia kolme arvu summa.

144. Lahenda ülesanne.

Poistel on kokku 223 autopilti.

Ülaril on 78 autopilti.

Marekil on 76 autopilti.

Mitu pilti oli Raivol?

Kõikidest autopiltidest on 156 pilti sõidu-autodest.

Ülejäänud piltidel on veo-autod.

Mitu veo-auto pilti on poistel?

145. Paiguta arvud ruutudesse nii, et vastus oleks õige.

I Järku ületamata

			2
+	4		
	9	4	7

+			
	4	6	9

+			
	6	9	8

-			
	2	2	3

-			
	3	1	2

-			
	5	1	5

II Järgu ületamisega

1. Üheliste järgu ületamisega

			7
+			
	8	9	3

+			8
	9	6	4

+			
	6	4	2

2. Üheliste ja kümneliste järgu ületamisega

-			
	2	2	7

-			8
	5	5	5

-			9
	2	8	6

KIRJALIK LIITMINE JA LAHUTAMINE (erijuhud)

146. Jooni alla arvud, kus puuduvad ainult kümnelised.

100 380 407 120 509 701 800

Jooni alla arvud, kus puuduvad kümnelised ja ühelised.

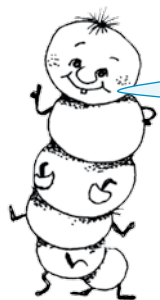
120 205 300 401 1000 600 803

147. Arvuta peast. Vastused kirjuta tabelisse.

a	a + 0	0 + a	a - 0	a - a
246				
508				
700				

148. Täida lüngad.

..... liitmine arvule arvu ei muuda.
 Nulli lahutamine arvust arvu
 Kahe arvu vahe on null, kui vähendatav ja
 vähendaja on

149. Vali lünka õige tehte märk (- ; +).

175 175 = 0

209 100 = 109

283 7 = 290

461 0 = 461

0 300 = 300

570 20 = 550

756 30 = 726

605 0 = 605

150. Loe ülesanne. Selgita liitmist. Täida lüngad.

Linna raamatukogu külastas ühel päeval 194 laenutajat.

Teisel päeval oli laenutajaid 206.

Mitu laenutajat käis raamatukogus kahel päeval kokku?

		1	1	
I päeval:		1	9	4
II päeval:	+	2	0	6
Kokku:		4	0	0

laenutajat
laenutajat
laenutajat

Vastus:
Raamatu-kogus käis
kahel päeval kokku
..... laenutajat.

- Liitmist alustan (*mis järgust?*)
4Ü + 6Ü on ühelist.
- Teisendan: 10 ühelist on 1 Saadud kümnelise pean meeles. Kirjutan selle (*mis?*) järgu kohale.
- Liidan kümnelised: K + K + K = K.
- Teisendan: 10 kümnelist on 1 Saadud sajalise pean meeles. Kirjutan selle (*mis?*) järgu kohale.
- Liidan sajalised: S + S + S = sajalist.

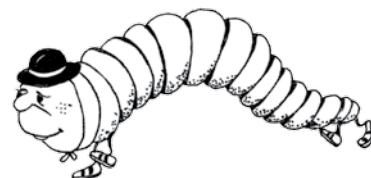
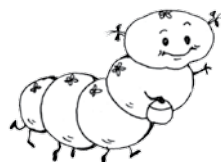
151. Uuri näiteid. Põhjenda.

		1	
	3	5	1
+	2	2	9
	5	8	0

	1	1	
	1	9	8
+	2	0	2
	4	0	0

		1	
	5	0	6
+	1	0	4
	6	1	0

152. Arvuta kirjalikult.

$517 + 263$

$94 + 306$

$105 + 205$

$125 + 65$

$211 + 189$

$4 + 306$

$422 + 8$

$3 + 227$

$208 + 102$

153. Millise arvu võime liita 156-le, et summa oleks ikka 156?

154. Loe ülesanne. Selgita lahutamist. Täida lüngad.

Aiandis on kokku 560 sõstrapõõsast. Mustsõstra põõsaid on 237. Kui palju on punase sõstra põõsaid?

Põõsaid kokku:

Neist mustsõstra põõsaid:

Neist punase sõstra põõsaid:

		•	
	5	6	0
-	2	3	7
	3	2	3

Vastus:

Aiandis oli

punase sõstra põõsast.

1. Lahutamist alustan (*mis järgust?*)

(*Mitmest?*) ühelisest ei saa lahutada (*mitut?*) ühelist.

2. Võtan kümneliste järgust ühe

Et seda meeles pidada, panen kümneliste järgu kohale

3. Teisendan: 1 kümneline on ühelist.

Lahutan ühelised: \ddot{U} - \ddot{U} = \ddot{U} .

4. Kümneliste järgu lahutamisel arvestan puuduvat

Lahutan kümnelised:

5. Lahutan : $5S - 2S = 3S$.

155. Uuri näiteid. Põhjenda suuliselt. Kontrolli kirjalikult.

		•	
	3	7	0
-	1	2	8
	1	4	2

	•		
	4	0	5
-	2	3	2
	1	7	3

	•	•	
	6	0	0
-	3	4	1
	2	5	9

K:

K:

K:

156. Lahenda ülesanne.

Koolis õpib 203 last. Neist 85 on tüdrukud.

Mitu poissi õpib koolis?

157. Arvuta ja kontrolli.

$580 - 253$

$450 - 219$

$290 - 75$

$706 - 185$

$608 - 432$

$307 - 64$

$800 - 374$

$700 - 561$

$400 - 82$

158. Millise arvu lahutad 378-st, et vahe on ikka 378?

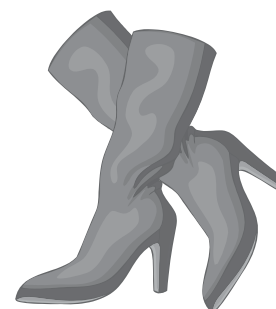
159. Millise arvu lahutad 603-st, et vahe on 0?

160. Lahenda ülesanne.

Saapad maksavad 100 €.

Karina andis müüjale kaks 50-eurost rahatähte.

Mitu eurot annab müüja Karinale tagasi?

161. Mitu eurot jääb hoiukarpi? Arvuta vihikus.

235 € - - =

141 € - - =

611 € - - - =

785 € - - - =

162. Kui palju raha on hoiukarbis? Arvuta vihikus.

69 € + + + =

225 € + + + =

531 € + + + =

385 € + + + =

LIITMINE 1000-NI

163. Arvuta peast.

$2 + 8 = \dots\dots\dots$

$60 + 40 = \dots\dots\dots$

$50 + 20 = \dots\dots\dots$

$1 + 9 = \dots\dots\dots$

$20 + 80 = \dots\dots\dots$

$40 + 50 = \dots\dots\dots$

$3 + 7 = \dots\dots\dots$

$40 + 60 = \dots\dots\dots$

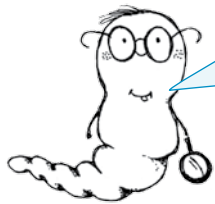
$10 + 80 = \dots\dots\dots$

164. Arvuta.

		9	+			1	=					4	+			6	=							
		9	0	+		1	0	=								4	0	+		6	0	=		
		9	0	0	+		1	0	0	=						4	0	0	+		6	0	0	=

165. Ühenda igas reas 2 arvu, mille summa on 1000. Kontrolli kirjalikult.

a) 100 800 200 600 300

b) 300 100 400 700 500

c) 100 400 700 600 500

	1		
	4	5	0
+	5	5	0
1	0	0	0

T S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Liitmist alustan üheliste järgust:
 $0\text{Ü} + 0\text{Ü} = 0\text{Ü}$. Üheliste numbri (0) kirjutan summasse.
3. Liidan kümnelised: $5\text{K} + 5\text{K} = 10\text{K}$ ehk 1S.
4. Kümneliste numbri (0) kirjutan summasse.
Sajaliste numbri (1) pean meeles.
Kirjutan selle sajaliste järgu kohale.
5. Sajaliste liitmisel arvestan täiendavat sajalist: $1\text{S} + 4\text{S} + 5\text{S} = 10\text{S}$.
6. 10 sajalist = 1 tuhandeline.
Tuhandeliste numbri (1) kirjutan summasse.

166. Arvuta kirjalikult. Millise avaldise summa ei ole 1000?

	4	7	0			1	4	0			2	1	0			1	3	0				
+	5	3	0			+	8	6	0			+	7	9	0			+	7	6	0	

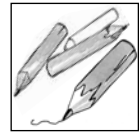
167. Ühenda 2 arvu nii, et liitmise tulemus on 1000. Kontrolli kirjalikult.

140 610 290 860 390

480 250 520 750 350

168. Värvi need ruudud, kus liitmise tulemus on 1000.

		9	4	0
			2	0
+			4	0
<hr/>				

		8	7	0
			5	0
+			3	0
<hr/>				

		9	2	0
			4	0
+			2	0
<hr/>				

		5	1	0
		3	2	0
+		1	7	0
<hr/>				

		6	0	0
		2	4	0
+		1	5	0
<hr/>				

		7	4	0
		1	4	0
+			2	0
<hr/>				

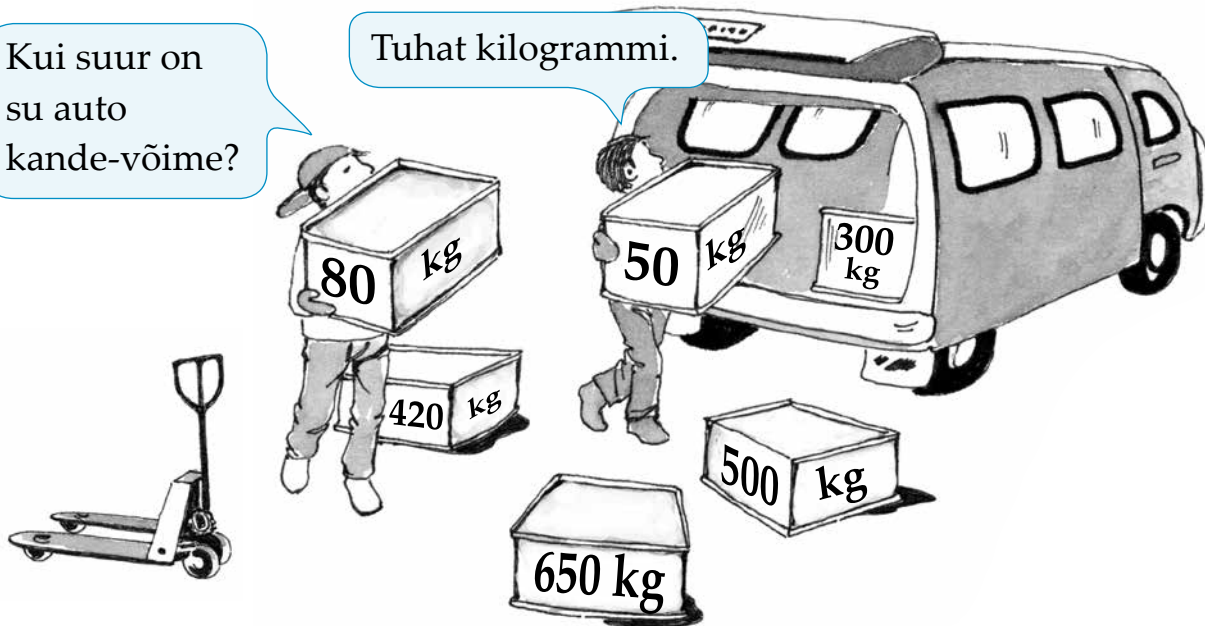
		4	4	0
		3	3	0
+		2	3	0
<hr/>				

		1	3	0
		7	2	0
+		1	5	0
<hr/>				

169. A. Vaata pilti. Loe. Vasta õpetaja küsimustele.

Kui suur on su auto kande-võime?

Tuhat kilogrammi.

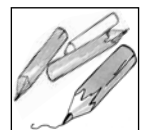

1. Millega tegelevad töömehed?
2. Kui rasket koormat võib kaubik vedada? kg ehk t
3. Kas kõik kauba-kastid on võrdse raskusega?
4. Kuidas saab tõsta raskemaid kaste?
5. Kas kõik kastid võib korraga tõsta kaubikusse? Miks?
6. Kuidas saab kogu kauba toimetada siht-kohta?

B. Jaota kastid nii, et kaup saab kohale viidud kahe korraga.

C. Värvi sama koorma kastid ühte värvi.

	1	1	
	2	6	3
+	7	3	7
1	0	0	0

T S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.

2. Liitmist alustan üheliste järgust:

$3\text{Ü} + 7\text{Ü} = 10\text{Ü}$. Üheliste numbri (0) kirjutan summasse.

3. Kümneliste numbri (1) pean meeles.

Kirjutan selle kümneliste järgu kohale.

4. Kümneliste liitmisel arvestan täiendavat kümnelist:

$$1\text{K} + 6\text{K} + 3\text{K} = 10\text{K} \text{ ehk } 1\text{S}.$$

5. Kümneliste numbri (0) kirjutan summasse. Sajaliste numbri (1) pean meeles. Kirjutan selle sajaliste järgu kohale.

6. Sajaliste liitmisel arvestan täiendavat sajalist: $1\text{S} + 2\text{S} + 7\text{S} = 10\text{S}$.

7. 10 sajalist = 1 tuhandeline. Tuhandeliste numbri (1) kirjutan summasse.

170. Arvuta kirjalikult. Millise avaldise summa ei ole 1000?

	6	7	6				1	3	2				4	5	1				2	7	3	
+	3	2	4				+	8	6	8			+	4	4	9			+	7	2	7

171. Arvuta kirjalikult. Kriipsuta maha sobimatud tehted.

1000

358	+	642
671	+	329
432	+	568

1000

353	+	547
286	+	714
195	+	705

1000

143	+	857
508	+	482
219	+	781

172. Kirjuta lünka sobiv teisendus.

Kümme madalama järgu ühikut moodustavad
ühe kõrgema järgu ühiku.

(tuhandeline, kümneline, sajaline, üheline)

T K S Ü

10 Ü = 1; 10 K =

10S =

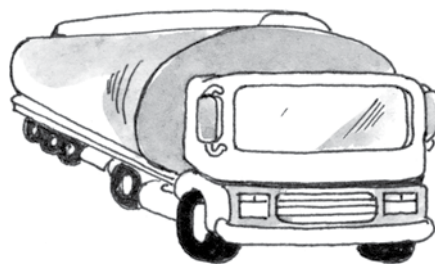
173. Lahenda ülesanne.

Ühest talust saadeti piimatööstusse 450 liitrit piima.

Teisest talust 175 liitrit vähem.

Kolmandast talust saadeti piima sama
palju kui teisest talust.

Mitu liitrit piima viidi kombinaati kokku?

174. Lahenda ülesanne.

Piimatööstuses valmistati 280 liitrit metsmarja-jogurtit.

Maasika-jogurtit valmistati 140 liitrit rohkem.

Vaarika-jogurtit tehti 120 liitrit vähem kui maasika-jogurtit.

Mitu liitrit valmistati vaarika-jogurit?

Vasta küsimustele.

1. Mis sorti jogurtit valmistati kõige vähem? Mitu liitrit?
2. Mis sorti jogurtit valmistati kõige rohkem? Mitu liitrit?
3. Mitu liitrit jogurtit valmistati kokku?

LAHUTAMINE 1000-ST

176. Kirjuta puuduvad arvud.

1000

$300 + \square$

1000

$\square + 500$

1000

$100 + \square$

1000

$\square + 400$

	•	•	•	
	1	0	0	0
-		4	2	6
		5	7	4

T S K Ü

1. Kirjutan sama järgu ühikud kohakuti.
2. Lahutamist alustan üheliste järgust: 0 ühelisest 6 ühelist lahutada ei saa (sest $0 < 6$).
3. Pean võtma kümneliste järgust ühe kümnelise. Et seda meeles pidada, panen kümneliste järgu kohale punkti.
4. Vähendatavas ei ole kümnelisi.
5. Pean võtma sajaliste järgust ühe sajalise. Et seda meeles pidada, teen sajaliste järgu kohale punkti.
6. Vähendatavas ei ole sajalisi.
7. Võtan tuhandeliste järgust ühe tuhandelise. Et seda meeles pidada, panen tuhandeliste järgu kohale punkti.
8. Nüüd on üheliste järgus 10 ühelist. Lahutan: $10\ddot{U} - 6\ddot{U} = 4\ddot{U}$.
9. Kümneliste lahutamisel arvestan puuduvat kümnelist:
 $10K - 1K - 2K = 7K$.
10. Sajaliste lahutamisel arvestan puuduvat sajalist: $10S - 1S - 4S = 5S$.
11. Tuhandeliste lahutamisel arvestan puuduvat tuhandelist.
Tuhandeliste järku ühikuid ei jäänud.

TUNDMATU TEHTEKOMPONENDI LEIDMINE

Milline arv tuleb liita arvuga 50, et saada 80?

$$50 + x = 80$$

Lahendus: $x = 80 - 50 = 30$

$$x = 30$$

Kontroll: $50 + 30 = 80$

Millisele arvule tuleb liita 20, et saada 100?

$$x + 20 = 100$$

Lahendus: $x = 100 - 20 = 80$

$$x = 80$$

Kontroll: $80 + 20 = 100$

178. Arvuta ja kontrolli.

$$x + 148 = 372$$

$$226 + x = 683$$

$$x + 206 = 340$$

$$x + 265 = 585$$

$$139 + x = 325$$

$$282 + x = 600$$

$$x + 344 = 476$$

$$268 + x = 407$$

$$x + 254 = 424$$

179. Koosta avaldis. Kasuta tundmatut tehte-komponenti.

Arvuta.

Kartulipõllult saadi kahel päeval kokku 850 kg kartulit.

Esimesel päeval saadi 490 kg.

Mitu kilogrammi kartulit saadi põllult teisel päeval?

180. Koosta avaldis. Arvuta ja kontrolli.

I liidetav	x	206	x	468	x
II liidetav	371	x	105	x	429
Summa	820	500	324	707	1000

181. Koosta avaldis. Arvuta ja kontrolli.

1. Esimene liidetav on 178, teine liidetav on tundmatu. Summa on 523.
Leia teine liidetav.
2. Esimene liidetav on tundmatu, teine liidetav on 105. Summa on 451.
Leia esimene liidetav.
3. Kahe arvu summa on 702. Esimene liidetav on 206.
Leia teine liidetav.

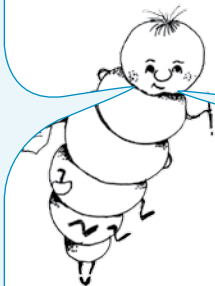
Milline arv tuleb lahutada arvust 50, et saada 20?

$$50 - x = 20$$

Lahendus: $x = 50 - 20 = 30$

$$x = 30$$

Kontroll: $50 - 30 = 20$

Millisest arvust tuleb lahutada 40, et saada 50?

$$x - 40 = 50$$

Lahendus: $x = 50 + 40 = 90$

$$x = 90$$

Kontroll: $90 - 40 = 50$

182. Arvuta ja kontrolli.

$$362 - x = 183$$

$$526 - x = 87$$

$$630 - x = 274$$

$$x - 475 = 196$$

$$x - 145 = 59$$

$$x - 381 = 539$$

$$723 - x = 446$$

$$432 - x = 93$$

$$800 - x = 427$$

183. Koosta avaldis. Kasuta tundmatut tehte-komponenti.

Arvuta.

Moonikal oli 225 eurot. Ta ostis endale kingad.

Pärast ostu jäi tal alles veel 170 eurot.

Kui palju maksid kingad?

184. Koosta avaldis. Arvuta ja kontrolli.

Vähendatav	741	x	1000	x	232
Vähendaja	x	75	x	206	x
Vahe	502	397	382	400	96

185. Koosta avaldis. Arvuta ja kontrolli.

1. Vähendatav on tundmatu, vähendaja on 83. Vahe on 197.
Leia vähendatav.
2. Vähendatav on 372, vähendaja on tundmatu. Vahe on 186.
Leia vähendaja.
3. Kahe arvu vahe on 124. Vähendaja on 302.
Leia vähendatav.

**186. Koosta avaldis. Kasuta tundmatut tehte-komponenti.
Arvuta.**

Ema sai palgapäeval 453 €. Ta maksis ära korteri-üüri ja muud maksud. Pärast maksude tasumist jäi emal alles 276 €. Kui suur summa kulus maksude maksmiseks?

**187. Koosta avaldis. Kasuta tundmatut tehte-komponenti.
Arvuta.**

1. Õpetaja mõtles ühe arvu. Kui ta oli sellest lahutanud 58, sai ta 375. Millise arvu õpetaja mõtles?
2. Elvis mõtles ka ühe arvu. Kui ta oli seda arvu vähendanud 186 võrra, sai ta 468. Millise arvu Elvis mõtles?

RAHAÜHIKUD

188. Märki Eestis käibel olevate müntide väärtused.

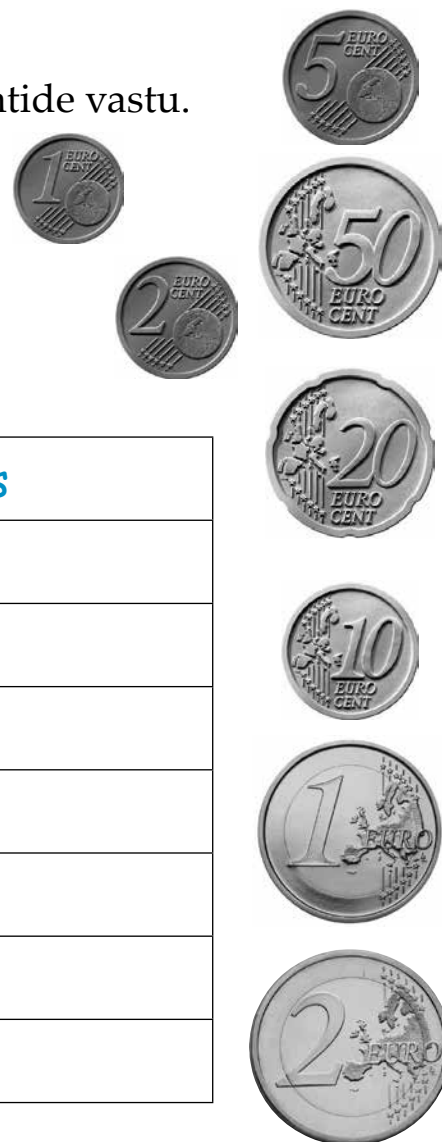
..... s < s < s < s < s < **50 S** < € < €

189. Teisenda.

Kaspar kogus euro-sente. Ta tegi isaga vahetust.

Kaspar vahetas oma sendid suurema väärtusega müntide vastu.

	Eurod	Sendid		
	S	K	Ü	
	€	10 s	1 s	
150 s =	1	5	0	= 1 € 50 s
126 s =				=
365 s =				=
281 s =				=
630 s =				=
402 s =				=
510 s =				=
309 s =				=

190. Millised mündid võis Kaspar isalt saada?

Kirjuta vihikusse erinevaid võimalusi.

Näide: 1 € 50 s = 1 € + 50 s 1 € 50 s = 1 € + 20 s + 20 s + 10 s

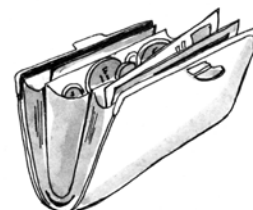
191. Teisenda.

	Eurod	Sendid		
	S	K	Ü	
	€	10 s	1 s	
2 € 84 s =	2	8	4	= 284 s
1 € 40 s =				=
5 € 2 s =				=
3 € 1 s =				=
6 € 35 s =				=
4 € 16 s =				=
7 € 90 s =				=

192. Märki Eestis käibel olevate raha-tähtede väärtused.

..... € < € < € < € < **100 €** < € < €

193. Sul on igast Eestis käibel olevast rahast üks. Palju sul raha on? Arvuta.

1. Arvuta raha-tähtede summa:

.....

2. Saadud summale lisa eurod müntides:

.....

3. Arvuta euro-sentide summa:

.....

4. Arvuta summa kokku:

.....

194. Arvuta.

160 € + 20 € =
 6 € + 340 € =
 265 € - 153 € =
 598 € - 367 € =

400 € + 600 € =
 305 € + 454 € =
 209 € - 7 € =
 463 € - 400 € =

195. Arvuta kirjalikult. Vajadusel teisenda.

		1			
		5	4	s	
+		8	9	s	
	1	4	3	s	

= 1 € 43 s

↑

TEISENDAN

67 s + 47 s =
 78 s + 65 s =
 57 s + 89 s =
 46 s + 76 s =

82 s - 45 s =
 100 s - 61 s =
 1 € - 56 s =
 1 € - 28 s =

196. Arvuta.

104 € 50 s + 305 € =
 460 € 62 s + 236 € =
 678 € 79 s - 256 € =
 897 € 43 s - 547 € =
 280 € + 316 € 81 s =
 574 € + 125 € 90 s =
 965 € 65 s - 32 s =
 502 € 89 s - 67 s =

197. Arvuta kirjalikult vihikus. Vajadusel teisenda vastus.

	1				1			
	4	5	€		5	6	s	
+	3	8	€		6	9	s	
	8	3	€	1	2	5	s	

= 83 € + 1 € 25 s = 84 € 25 s

↑
TEISENDAN

145 € 33 s + 327 € 67 s =

340 € 7 s + 560 € 74 s =

800 € 92 s – 357 € 35 s =

1000 € – 632 € =

145 € 58 s + 327 € 67 s =

70 € 78 s + 429 € 66 s =

198. Lahenda ülesanne. Vajadusel teisenda.

Tuuliku pere lapsed vajavad uusi talve-riideid.

Rõivaste ostmiseks kulus kolme kuuga 415 € 42 s.

Septembris kulutas pere 64 € 56 s, aga oktoobris 159 € 78 s.

Kui palju raha kulutas pere novembris?

AJAÜHIKUD (AASTA)

199. Mitu kuud on aastas?

Nimeta kõik kuud. Alusta aasta algusest.

Milline aastaeg on praegu?

Loetle sügiskuud, talvekuud, kevadkuud, suvekuud.

200. Mis kuus on sinu sünnipäev?

Mitu kuud on möödunud sinu eelmisest sünnipäevast?

Mitu kuud on sinu järgmise sünnipäevani?

Ööpäevade, nädalate, kuude ja aastate möödumise jälgimiseks on kasutusele võetud

201. Kas tead, milliseid nimetusi kannavad kuud rahva-kalendris?

Kirjuta kuude nimetused punktiirile.

.....	V	⇒	lehekuu
.....	IX	⇒	mihklikuu
.....	III	⇒	paastukuu
.....	VI	⇒	jaanikuu
.....	II	⇒	küünlakuu
.....	VIII	⇒	lõikuskuu

.....	I	⇒	näärikuu
.....	X	⇒	viinakuu
.....	VII	⇒	heinakuu
.....	IV	⇒	jürikuu

11. kuu on **talvekuu** ehk

Aasta lõpetab **jõulukuu** ehk

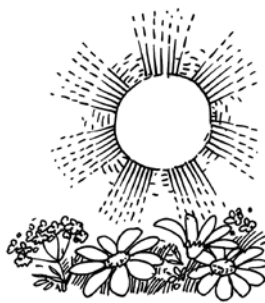
202. Nimeta,

- 1) aasta 7. (5.; 9.; 3.; 8.; 10.) kuu.
- 2) aasta 4. kuni 9. kuu;
- 3) aasta 11. kuni 6. kuu.

203. Märki kuude nimetused (lühendatult).

Ruudud täida järgmise ülesande korralduse järgi.

TALV	12.	☐	1.	☐	2.	☐
KEVAD	3.	☐	4.	☐	5.	☐
SUVI	6.	☐	7.	☐	8.	☐
SÜGIS	9.	☐	10.	☐	11.	☐

204. Kuula. Täida korraldus.

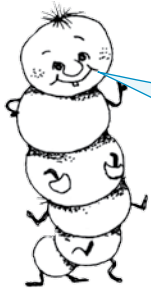
1. Leia kalendrist kuud, milles on 31 päeva.

Kirjuta päevade arv ül 203 värviliste ruutude sisse.

2. Leia kalendrist need kuud, milles on 30 päeva.

Kirjuta päevade arv ül 203 värviliste ruutude sisse.

3. Mis kuu päevade arv on sul märkimata? Mitu päeva on selles kuus?

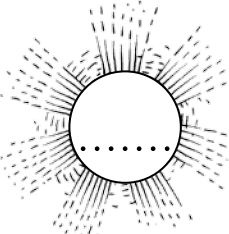
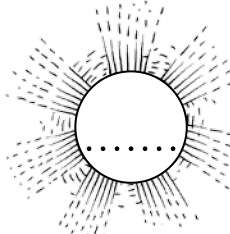
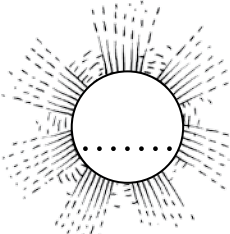
Iga nelja aasta järel on veebruaris 29 päeva.

Siis on meil **liig-aasta**.

Liig-aastas on üks päev rohkem.

205. Kirjuta ringidesse päevade arv kuudes. Liida.

KEVADKUUD + + =

SUVEKUUD + + =

SÜGISKUUD + + =

TALVEKUUD + + =

Aastas on kokku päeva.

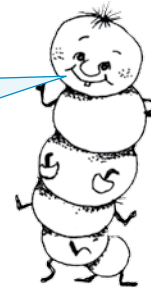

Aastas on või päeva.

206. Paranda vead. Õige vastus kirjuta punktiirile.

1. Oktoobris ja novembris on kokku 60 päeva.
2. Kui aasta algusest on möödunud 6 kuud, siis on kätte jõudnud juuli.
3. Õppe-aasta koolis algab 1. jaanuaril.
4. Aasta kõige lühem kuu on mai.
5. Kevadkuud on aprill, mai, juuni.
6. Aasta algab 1. septembril.

Kuupäevi märgitakse järgarvudega.
Näiteks: **15. juuni** – **15.06** või **15. VI**

207. Täida tabel.

jaan	veebr	märts	apr	mai	juuni	juuli	aug	sept	okt
1.			4.				8.		
I			IV			VII		IX	

208. Kirjuta kuupäevad õigesti. Jälgi näiteid.

KUU sõnadega	Kuupäev järgarvuna	Kuupäev Rooma numbritega
21. oktoober		
	08.04	
		5. VI
14. september		
	19.07	
		28. II

209. Elistvere loomapargis saab näha Eesti metsades elavaid loomi.
Loe külastus-infot. Vasta küsimustele.

Elistvere loomapark

on avatud iga päev:

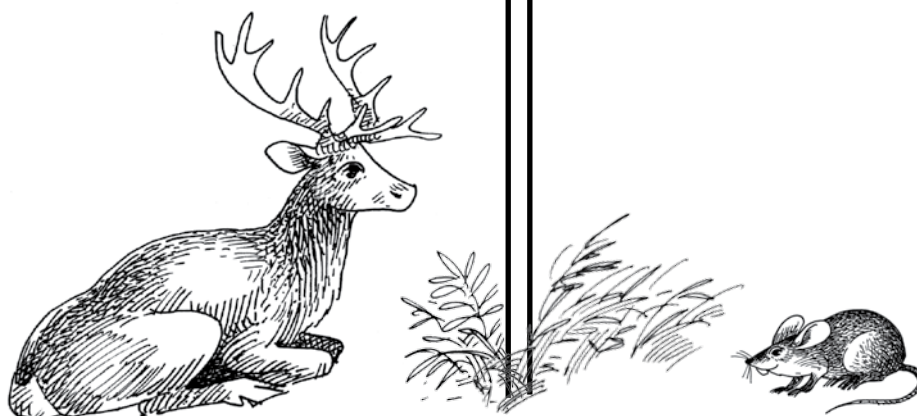
november-veebruar kell 11-15

märts-mai kell 10-17

juuni-august kell 10-20

september-oktoober kell 10-17

Piletimüük ja loomaparki sissepääs lõpeb
pool tundi enne loomapargi sulgemist.

1. Mis nädala-päevadel on loomapark avatud?

.....

2. Mis kell avatakse loomapark suvel?

3. Mis kellast mis kellani saab loomaparki külastada aprillis?

.....

4. Mitu tundi päevas on loomapark avatud?

Loomapark on avatud:

1) kevad-kuudel:

2) suve-kuudel:

3) talve-kuudel:

4) sügis-kuudel:

5. Millisel aja-vahemikul on loomapark avatud kõige kauem?

.....

6. Kas 15. veebruaril on loomapark avatud alates kella 10-st?

7. Mis kell lõpeb piletimüük, kui loomapark on avatud 11 – 15?

.....

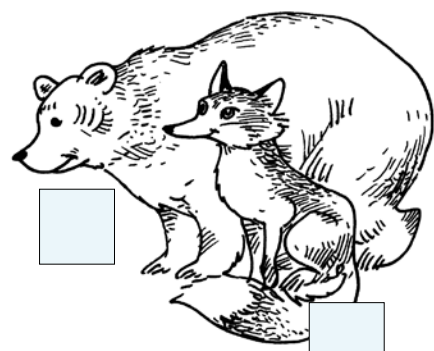
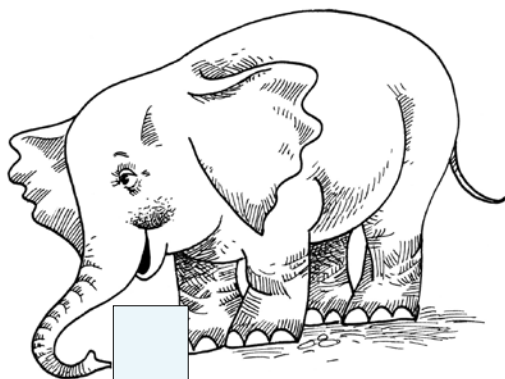
8. Mis kell lõpeb sissepääs külastajatele, kui loomapark suletakse 20.00?

.....

9. Mida sa tahaksid veel teada loomapargi piletite kohta?

.....

10. Kes nendest loomadest elavad Elistvere loomapargis. Märki .

PIKKUSÜHIKUD

MEETER JA SENTIMEETER (m, cm)

210. Võrdle (<, >, =).

29 cm 29 m

1 m 100 cm

3 cm 30 mm

54 cm 54 mm

20 mm 2 cm

100 cm 10 mm

16 mm 16 m

48 mm 5 cm

8 m 80 cm

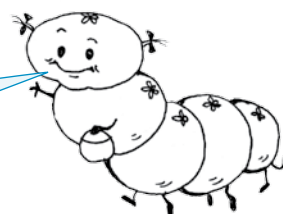
211. Täida lüngad.

10 mm = cm

100 cm = m

1 m = cm

1 cm = mm

212. Teisenda.

2 m = cm

6 m = cm

5 m = cm

3 m = cm

7 m = cm

9 m = cm

4 m = cm

8 m = cm

10 m = cm

213. Uuri näiteid.

100 cm = m; 1 cm < 1 m

Väiksemate pikkusühikute teisendamine suuremaks pikkusühikuks:

1. Märgin arvus sajalise.
2. Sajalise teisendan suuremaks ühikuks.
3. Kümnelise ja ühelise märkin väiksema ühikuna.

1) 200 cm = 2 m

3) 207 cm = 2 m 7 cm

2) 237 cm = 2 m 37 cm

4) 270 cm = 2 m 70 cm

214. Avalda meetrites.

$100 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$200 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$800 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$300 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$600 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$400 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$500 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$900 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

$700 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$

215. Teisenda. Täida tabel näidise järgi.

	Meetrid	Sentimeetrid		
	S	K	Ü	
	1 m	10 cm	1 cm	
635 cm =	6	3	5	= 6 m 35 cm
372 cm =				=
429 cm =				=
640 cm =				=
810 cm =				=
502 cm =				=
708 cm =				=

216. Teisenda.

$312 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$241 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$504 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$603 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$809 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$405 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$650 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$780 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$510 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

$360 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m} \dots\dots\dots \text{ cm}$

217. Uuri näiteid.

$$1 \text{ m} = \dots\dots\dots \text{ cm}; \quad 1 \text{ m} > 1 \text{ cm}$$

Suurema pikkusühiku teisendamine väiksemateks pikkusühikuteks:

$$\underline{3 \text{ m}} \underline{52 \text{ cm}} = \underline{352 \text{ cm}}$$

1. Teisendan meetrid sentimeetriteks: $3 \text{ m} = 300 \text{ cm}$
2. Lisan sentimeetrite arvu: $300 \text{ cm} + 52 \text{ cm} = 352 \text{ cm}$

$$1) \quad 3 \text{ m } 50 \text{ cm} = 300 \text{ cm} + 50 \text{ cm} = 350 \text{ cm}$$

$$2) \quad 3 \text{ m } 2 \text{ cm} = 300 \text{ cm} + 2 \text{ cm} = 302 \text{ cm}$$

218. Täida tabel näidise järgi.

	S	K	Ü	
	100 cm	10 cm	1 cm	
2 m 47 cm =	2	4	7	= 247 cm
6 m 52 cm =				=
4 m 52 cm =				=
7 m 60 cm =				=
5 m 3 cm =				=
8 m 3 cm =				=

219. Teisenda.

$6 \text{ m } 72 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$4 \text{ m } 69 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$7 \text{ m } 80 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$3 \text{ m } 20 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$1 \text{ m } 50 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$8 \text{ m } 10 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

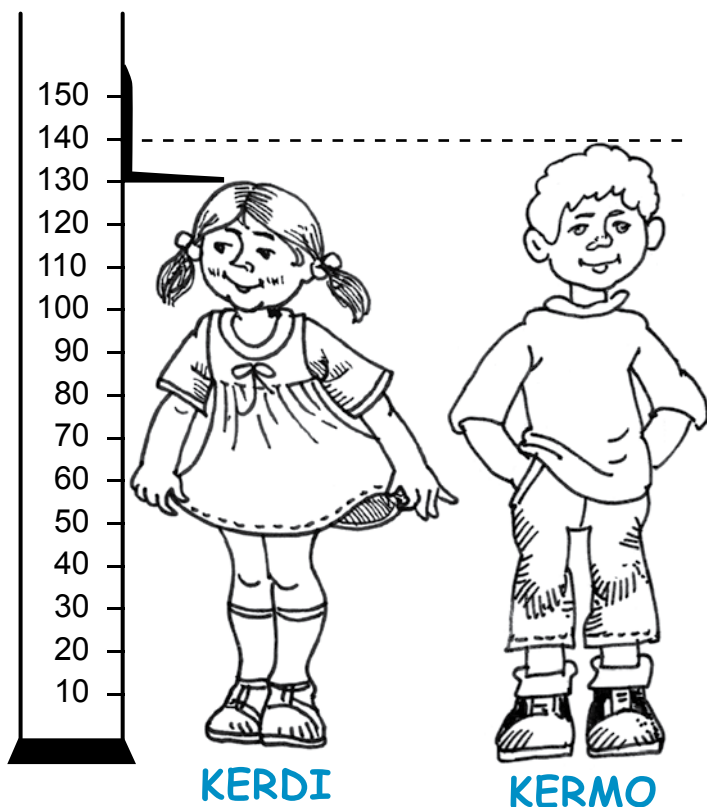
$9 \text{ m } 3 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$6 \text{ m } 8 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$4 \text{ m } 7 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

$2 \text{ m } 5 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ cm}$

220. Vaata joonist. Vasta küsimustele.

1. Kui pikad on lapsed?

Kerdi on cm pikk.

Kermo on cm pikk.

2. Kumb lastest on pikem?

.....

3. Teisenda laste pikkused.

Kermo pikkus on cm

ehk m cm.

Kerdi pikkus on cm

ehk m cm.

221. Täitke ühiselt järgmised ülesanded.

1. Joonistage paberile samasugune „mõõdupuu“ nagu Kermol ja Kerdil. Asetage see seinale.

2. Mõõtke üksteise pikkusi.

1. Seisa seljaga vastu seina.

2. Sõber paneb raamatu sinu pea-laele.

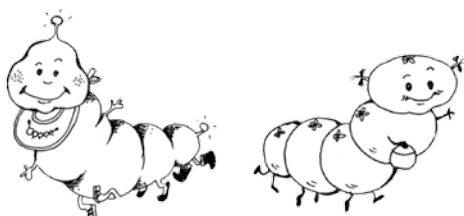
3. Raamatu abiga märgib sõber sinu pikkuse mõõdupuule.

3. Koostage oma klassi laste pikkuste tabel.

Lapse nimi	Pikkus	
	m ja cm	cm

Reasta pikkused alates lühemast

222. Soorita järgmised mõõtmised.

Tulemused kanna tabelisse. Võimalusel teisenda.

Näide: Tahvli pikkus on 3 m 52 cm = 352 cm

	Tulemus: m ja cm	Tulemus: cm
Tahvli pikkus		
Klassi pikkus		
Klassi kõrgus		
Klassi laius		
Ukse kõrgus		
Ukse laius		
Kapi laius		

223. Järjesta Eesti kõrgemad mäed kahanevas järjestuses.

(Taavi Pae järgi).

Kellavere mägi (Pandivere kõrgustik)	156 m	
Emumägi (Pandivere kõrgustik)	167 m	
Rutu mägi (Sakala kõrgustik)	145 m	
Kuutsemägi (Otepää kõrgustik)	217 m	
Sürgavere mägi (Sakala kõrgustik)	129 m	

Kerekunno (Haanja kõrgustik)	296 m	
Väike Munamägi (Otepää kõrgustik)	208 m	
Vällamägi (Haanja kõrgustik)	304 m	
Suur-Munamägi (Haanja kõrgustik)	318 m	
Tsälbamägi (Haanja kõrgustik)	293 m	

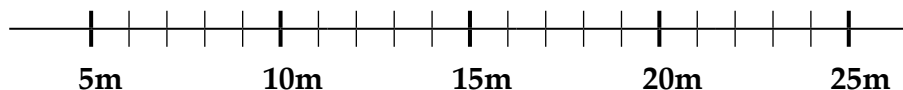
Eesti kõrgeim mägi on

224. Lahenda ülesanne.

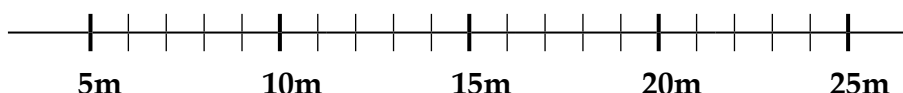
Lapsed viskasid tunnis palli. Tõnu viskas 22 meetrit.
Kaspar viskas 25 m ja Janek 21 meetrit.

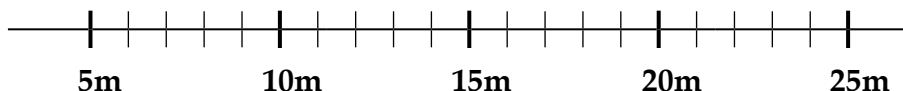
1. Märki joonisele Tõnu palli-viske tulemus.

2. Märki joonisele Kaspari palliviske tulemus.

3. Märki joonisele Janeki palliviske tulemus.

4. Kui kaugemale viskasid teised lapsed, kui:

a) Malle viskas palli 400 cm vähem kui Janek;

$$400 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$$

Malle viskas:

b) Katrin viskas palli 200 cm rohkem kui Malle;

$$200 \text{ cm} = \dots\dots\dots \text{ m}$$

Katrin viskas:

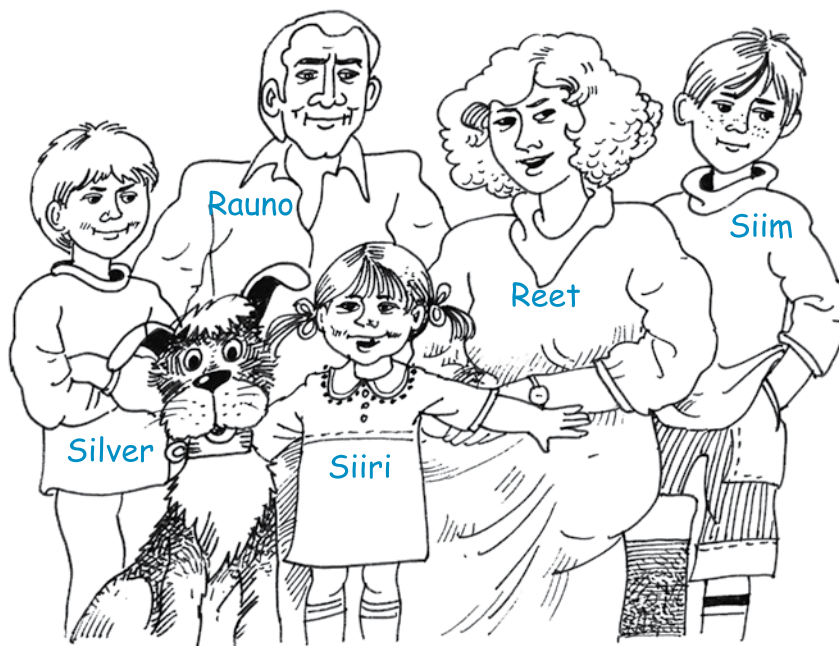
c) Sander viskas aga Mallest meetri rohkem.

Sander viskas:

5. Reasta kõigi laste tulemused alates pikemast viskest.

.....
.....

225. Arvuta Kuusiku pere liikmete pikkused. Märki pikkused tabelisse.

Silver	isa Rauno	Siiri	ema Reet	Siim
..... cm cm cm cm cm

- Isa Rauno pikkus on 195 cm.
- Ema Reet on isast 32 cm lühem. **195 cm -**
- Siiri on emast 51 cm lühem.
- Siim on Siirist 25 cm pikem.
- Silver on vennast 12 cm lühem.

Teisenda pikkused. Reasta pikkused alates pikimast.

- Isa Rauno on m cm pikk.
- Siim on m cm pikk.
- Silver on m cm pikk.
- Siiri on m cm pikk.
- Ema Reet on m cm pikk.

226. Arvuta kirjalikult. Vajadusel teisenda.

	1				1		
	4	5	m		5	6	cm
+	3	8	m		6	9	cm
	8	3	m	1	2	5	cm

100 cm = m

= 83 m + 1 m 25 cm = 84 m 25 cm

↑
TEISENDAN

126 m 45 cm + 36 cm

78 cm + 345 m 54 cm

259 m + 309 m 89 cm

597 m 49 cm + 109 m 65 cm

508 m 82 cm – 319 m

495 m 76 cm – 376 m 28 cm

800 m 41 cm – 607 m 39 cm

258 m 84 cm – 36 cm

227. Koosta avaldis. Arvuta.

Leia arvude 23 m 76 cm ja

26 m 44 cm summa.

			m				cm

- Mis nime kannab pildil olev torn?

Pikk Hermann

Paks Margareta

Pikk Peeter

- Teisenda saadud vastus ja sa saad teada Pika Hermannini torni kõrguse.

.....

- Mis linnas see torn asub?

- Miks on see torn tähtis?

.....

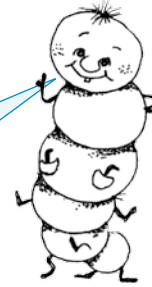
KILOMEETER (km)

Tõnis jooksis staadionil 2 ringi ja veel pool tervest ringist. Õpetaja ütles, et nüüd on tal joostud 1000 meetrit.

1000 meetrit on 1 kilomeeter.

Kilomeetri lühend on **km**.

$$1000 \text{ m} = 1 \text{ km}$$

Suuremate pikkuste ja vahemaade mõõtmisel kasutatakse pikkusühikut **kilomeeter**. Kilomeetrites mõõdetakse linnade-vahelisi kaugusi, jõgede pikkusi jne.

228. Isa sammu pikkus on 1 meeter.

Mitu sammu peab ta astuma, et jõuda kilomeetri kaugusele?

..... sammu

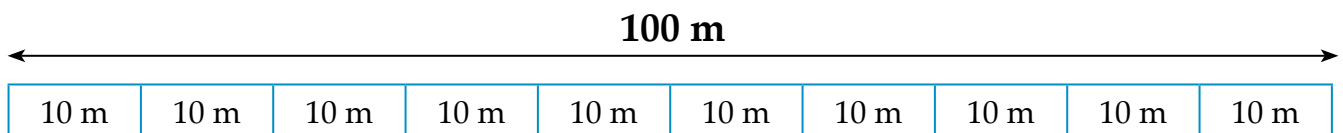
229. Kuidas saad mõõta kilomeetrit?

(ettevalmistus km mõõtmiseks)

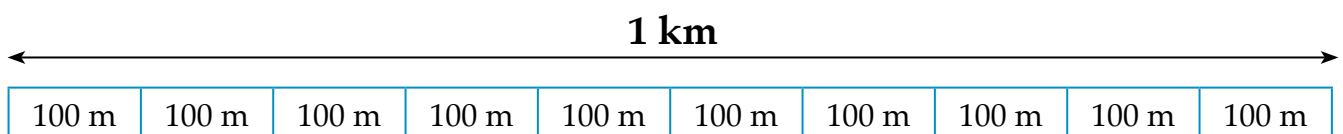

I variant (nööri-ga)

1. Võta 10 m pikkune nöör. Märki sellega maha 100 m pikkune lõik.
2. Mitu nöori-pikkust läks vaja 100 m märkimiseks? Värv ruudud.

3. Mitu 100 meetrist lõiku pead märgistama, et läbida km?

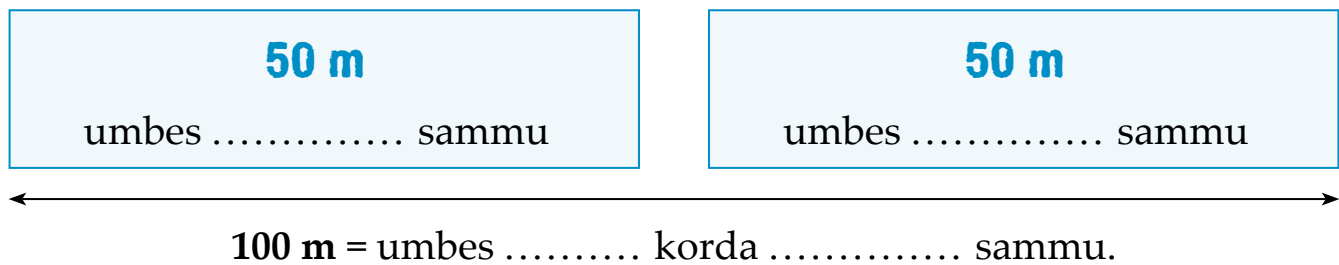
II variant (sammudega)

1. Sinu samm pikkus on umbes 50 cm.

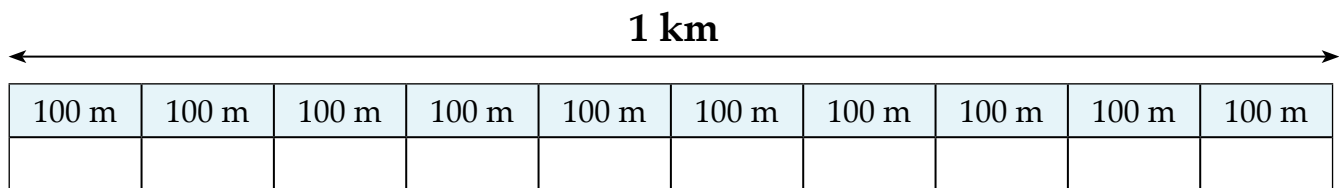
2 sammu on: $50 \text{ cm} + \dots = \dots = \dots$

2. 50 m läbimiseks tuleb sul teha umbes 100 sammu.

100 m läbimiseks tuleb teha sul sammu.

3. Märki tabelisse sammude arvud.

Kilomeetri läbid, kui märgistad korda sammu.

230. Praktiline töö: kilomeetri mõõtmine õues.

1. Lõika tööraamatust lk 117 välja lisaleht.

2. Täida ülesanded.

Soovitus õpetajale: Võimalusel jagada õpilased 2 rühma. Ühes rühmas olevad õpilased mõõdavad kordamööda nõutud vahemaad ja täidavad töölehe.

231. Arvuta. Teisenda.

$$300 \text{ m} + 700 \text{ m} =$$

$$200 \text{ m} + 800 \text{ m} =$$

$$650 \text{ m} + 350 \text{ m} =$$

$$934 \text{ m} + 66 \text{ m} =$$

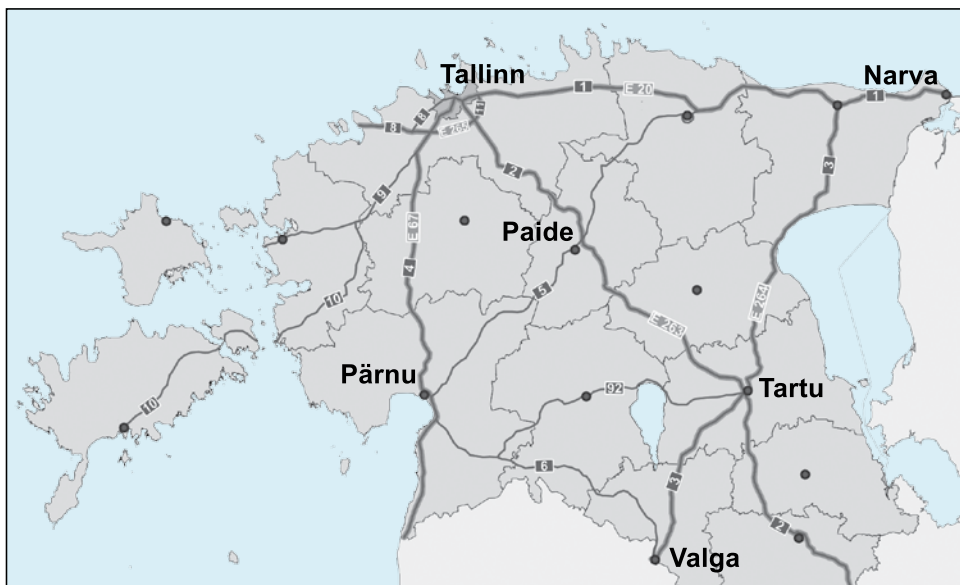
$$982 \text{ m} + 18 \text{ m} =$$

$$438 \text{ m} + 562 \text{ m} =$$

232. Loe järgmised linnade-vahelised kaugused.

Tallinn – Tartu	189 km
Pärnu – Tallinn	129 km
Paide – Tartu	103 km
Narva – Tallinn	213 km
Tartu – Valga	87 km
Pärnu – Tartu	178 km
Valga – Narva	271 km

1. Suurim vahemaa on km.
2. Väikseim vahemaa on km.
3. Kumb linn on Tartule lähemal? Märgi .
Paide või Tallinn
4. Kumb linn on Valgast kaugemal? Märgi .
Tartu või Narva

233. Lahenda ülesanne.

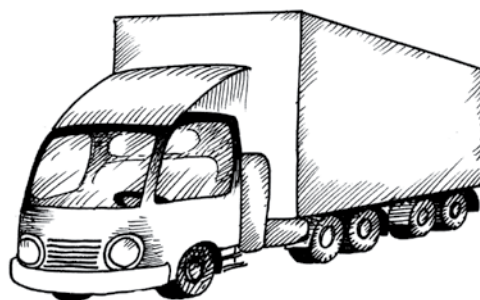
Kasuta eelmise ülesande kaarti ja andmeid.

Kauba-auto sõitis ühel päeval Tallinnast Pärnusse.

Sealt edasi Tartusse ja Tartust tagasi Tallinnasse.

Mida saad arvutada?

Kanna kaubaauto marsruut (teekond) kaardile.

234. Järjesta jõgede pikkused kasvavas järjestuses.

Märgi nende jõgede nimed kaardile.

Piusa jõgi (Lõuna-Eesti)	109 km	
Emajõgi (Lõuna-Eesti)	101 km	
Kasari jõgi (Lääne-Eesti)	112 km	
Pirita jõgi (Põhja-Eesti)	105 km	
Navesti jõgi (Lääne-Eesti)	100 km	

Keila jõgi (Põhja-Eesti)	116 km	
Võhandu jõgi (Lõuna-Eesti)	162 km	
Põltsamaa jõgi (Lõuna-Eesti)	135 km	
Pedja jõgi (Lõuna-Eesti)	122 km	
Pärnu jõgi (Lääne-Eesti)	144 km	

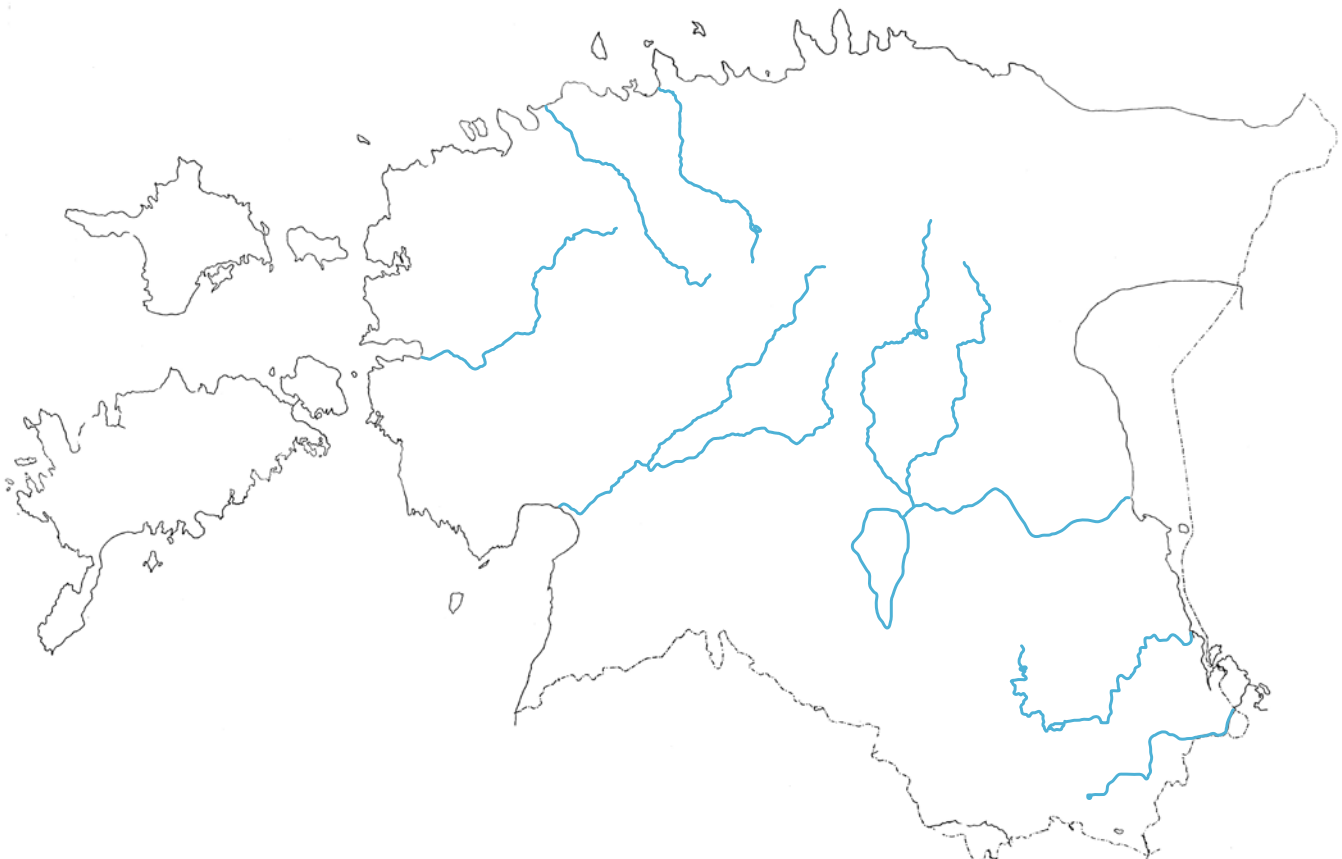
(andmed www.miksike.ee)

- Leia tabelist.

Põhja-Eesti pikim jõgi on

Lõuna-Eesti pikim jõgi on

Lääne-Eesti pikim jõgi on

235. Kasuta eelmise ülesande andmeid. Täida tabel.

Jõgi	on pikem / lühem	... jõest	Vahe
Põltsamaa jõgi	on	Emajõest km võrra
Navesti jõgi	on	Pärnu jõest km võrra
Piusa jõgi	on pikem jõest	4 km võrra
.....	on lühem	Pedja jõest	10 km võrra

236. Arvuta.

$$450 \text{ m} + 327 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$618 \text{ km} + 351 \text{ km} = \dots\dots\dots$$

$$679 \text{ m} - 265 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$986 \text{ km} - 462 \text{ km} = \dots\dots\dots$$

$$897 \text{ m} - 356 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$937 \text{ km} - 532 \text{ km} = \dots\dots\dots$$

$$705 \text{ m} + 93 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$427 \text{ km} + 360 \text{ km} = \dots\dots\dots$$

237. Lahenda ülesanne.

Auto on läbinud 126 km ja sõita jääb veel 164 km.

Kui suur on kahe linna vaheline kaugus?

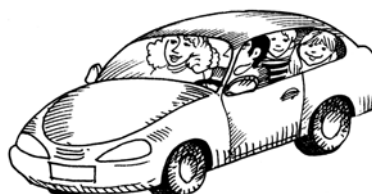
238. Lahenda ülesanne.

Perekond Männik sõitis 3 päeva mööda Eestit.

Esimesel päeval läbiti 210 km, teisel päeval 32 km rohkem.

Kokku sõitis pere 675 km.

Mitu kilomeetrit sõideti kolmandal päeval?

239. Arvuta.

$$450 \text{ km} + 426 \text{ km} \quad 324 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

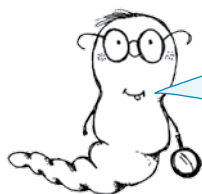
$$127 \text{ m} + 346 \text{ km} \quad 532 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$675 \text{ km} \quad 568 \text{ m} - 262 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$986 \text{ km} \quad 986 \text{ m} - 345 \text{ km} = \dots\dots\dots$$

$$150 \text{ km} \quad 234 \text{ m} + 4 \text{ km} \quad 323 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$895 \text{ km} \quad 789 \text{ m} - 453 \text{ km} \quad 654 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} = \dots\dots\dots \text{ m}$$

240. Teisenda. Arvuta kirjalikult.

$$\text{Näide: } 1 \text{ km} - 456 \text{ m} = 1000 \text{ m} - 456 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} - 560 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} - 403 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} - 157 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} - 816 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} - 242 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

$$1 \text{ km} - 138 \text{ m} = \dots\dots\dots$$

241. Lahenda ülesanne.

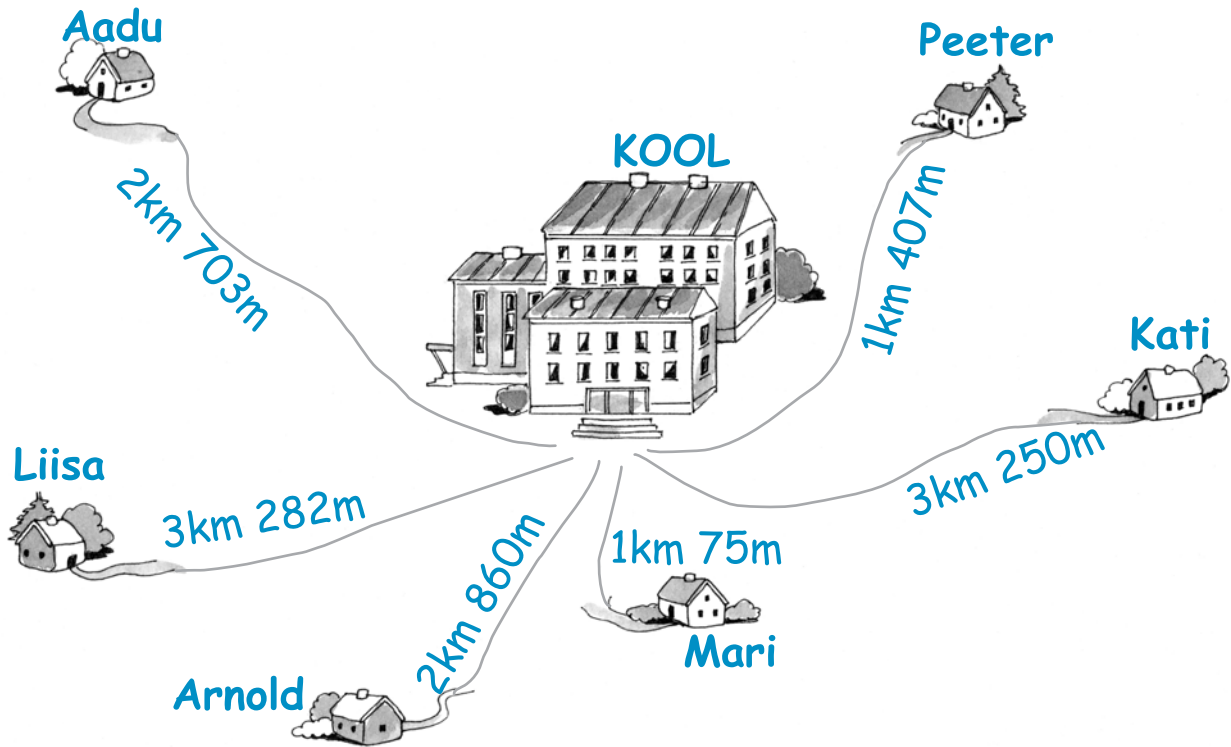
Matka-rajaja pikkus kokku on 1 kilomeeter.

Üle soo on ehitatud 250 m pikkune laud-tee.

Ülejäänud osa matka-rajast moodustab metsa-tee.

Arvuta metsa-tee pikkus.

242. Järjesta kooliteede pikkused. Alusta lühimast teest.

1. Mari - 1 km 75 m
2.
3.
4.
5.
6.

• Koosta avaldised. Arvuta.

Lapsed sõidavad kooli ja pärast koju tagasi jalg-ratastega.

Kui pika maa läbivad lapsed kokku?

Liisa

				k	m				m

Peeter

						k	m		m

Kati

				k	m				m

Mari

						k	m		m

243. Arvuta kirjalikult.
Vajadusel teisenda.

1000 m = km

	<u>1</u>	<u>1</u>						<u>1</u>		
	4	5	6	k	m			9	8	m
+	2	4	6	k	m			4	4	m
	7	0	2	k	m			1	4	2
				k	m					m

								<u>1</u>	<u>1</u>		
		5	9	k	m			1	3	5	m
+	2	3	6	k	m			8	6	5	m
				k	m			1	0	0	0
				k	m						m

Ei ole vaja teisendada.

..... km + 1 km =

	8	0	0	k	m			9	2	5	m
-	3	7	3	k	m			5	6	7	m
				k	m						m

	7	6	2	k	m			8	4	4	m
+	1	3	9	k	m			1	5	6	m
				k	m						m

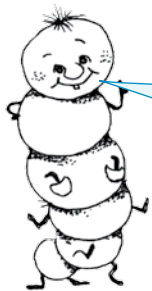
	4	3	5	k	m			2	3	1	m
+	3	7	3	k	m			7	6	9	m
				k	m						m

	9	4	1	k	m			9	0	0	m
-	6	8	7	k	m			8	3	2	m
				k	m						m

	7	0	5	k	m			6	4	3	m
-	5	4	7	k	m			3	1	8	m
				k	m						m

	4	5	6	k	m			2	7	8	m
+	5	4	3	k	m			7	2	2	m
				k	m						m

MASSI-ÜHIKUD ehk KAALU-ÜHIKUD

Aine või eseme kogust ehk **massi** mõõdetakse kaalumise teel. Eseme **massi** nimetame ka eseme **kaaluks**.

244. Millist liiki kaalu kasutad kaalumisel?
Ühenda pilt sobiva kaalu pildiga.

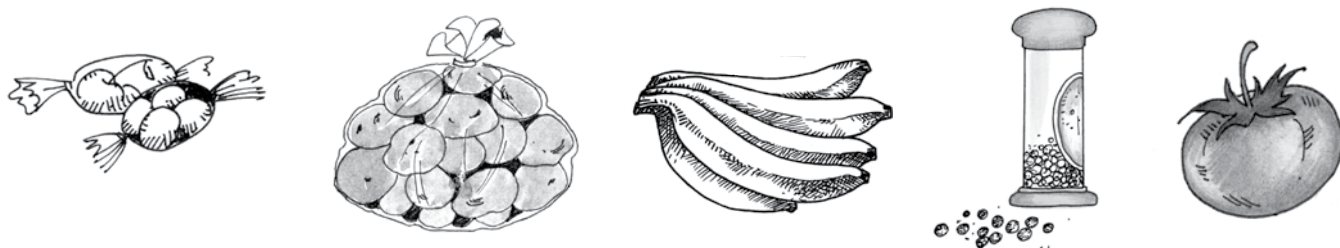

vedrukaal

kangkaal

lauakaal

vannitoa kaal

Mida kaalud kang-kaaluga?

.....

Mida kaalud laua-kaaluga?

.....

Mida kaalud vannitoa kaaluga?

.....

KILOGRAMM (kg)

245. Järjesta laste raskused kahanevas järjekorras.

Nimi	Kaal	
Kaarel	42 kg	
Peep	44 kg	
Martin	45 kg	

Nimi	Kaal	
Annika	43 kg	
Liisi	39 kg	
Evelin	41 kg	

1. Kes lastest on kõige raskem?
2. Kes lastest on kõige kergem?
3. Kui palju on kergema ja raskema lapse kaaluvahe?

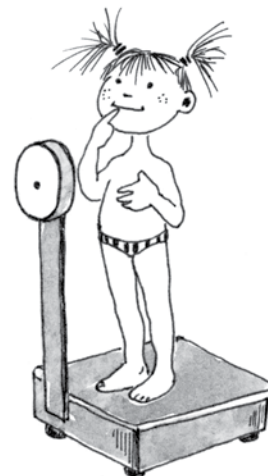
246. Arvuta kirjalikult.

$48 \text{ kg} + 47 \text{ kg}$	$189 \text{ kg} + 325 \text{ kg}$
$61 \text{ kg} + 38 \text{ kg}$	$567 \text{ kg} - 285 \text{ kg}$
$82 \text{ kg} - 39 \text{ kg}$	$900 \text{ kg} - 382 \text{ kg}$
$75 \text{ kg} - 8 \text{ kg}$	$127 \text{ kg} + 679 \text{ kg}$
$100 \text{ kg} - 26 \text{ kg}$	$803 \text{ kg} - 569 \text{ kg}$

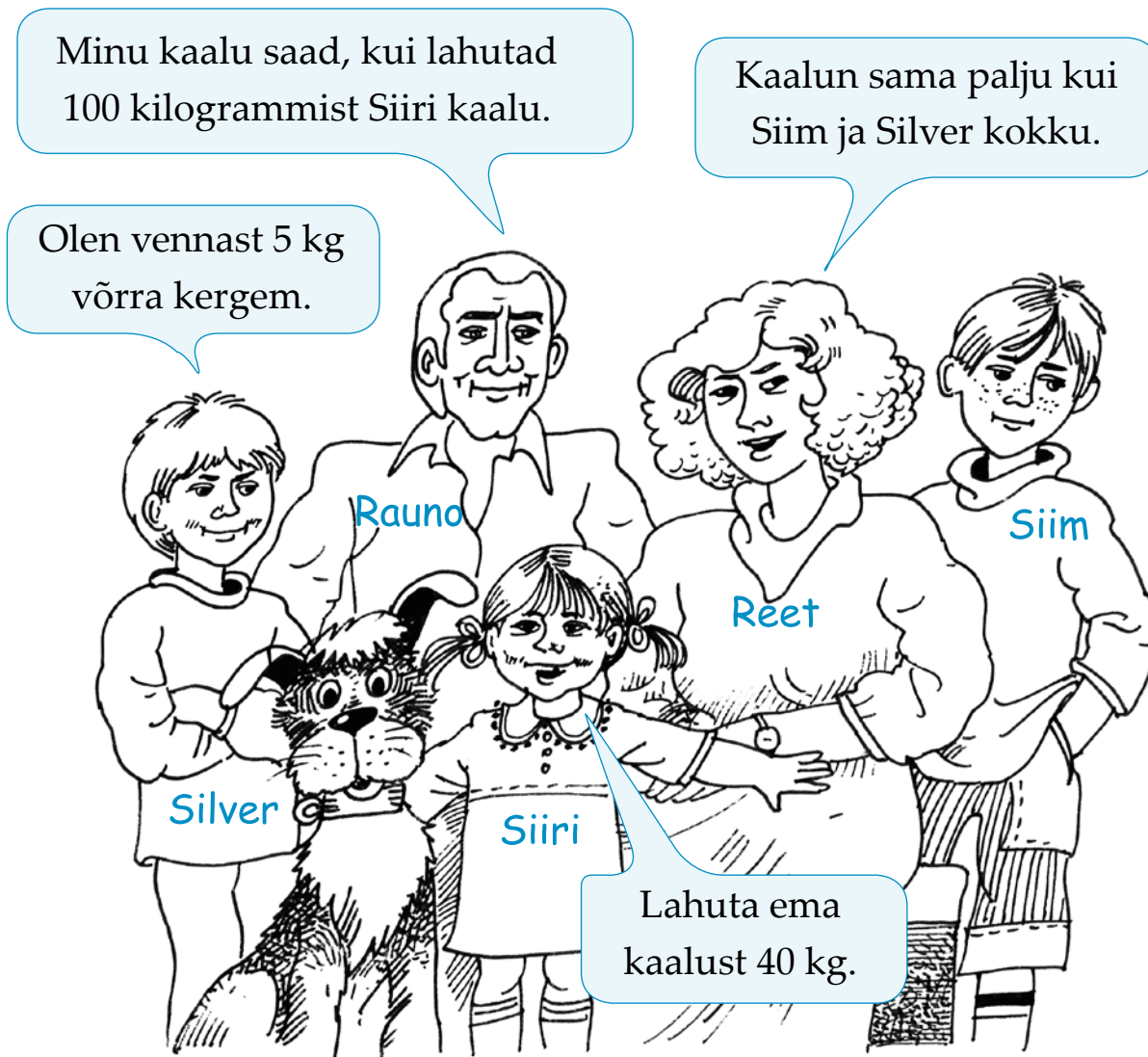

247. Lahenda ülesanne.

Kooliarst kaalus lapsi. Veiko kaalus 42 kg,
Raul oli 3 kg Veikost kergem.
Stiina oli Raulist 5 kg võrra kergem.
Kui palju kaalus Stiina?

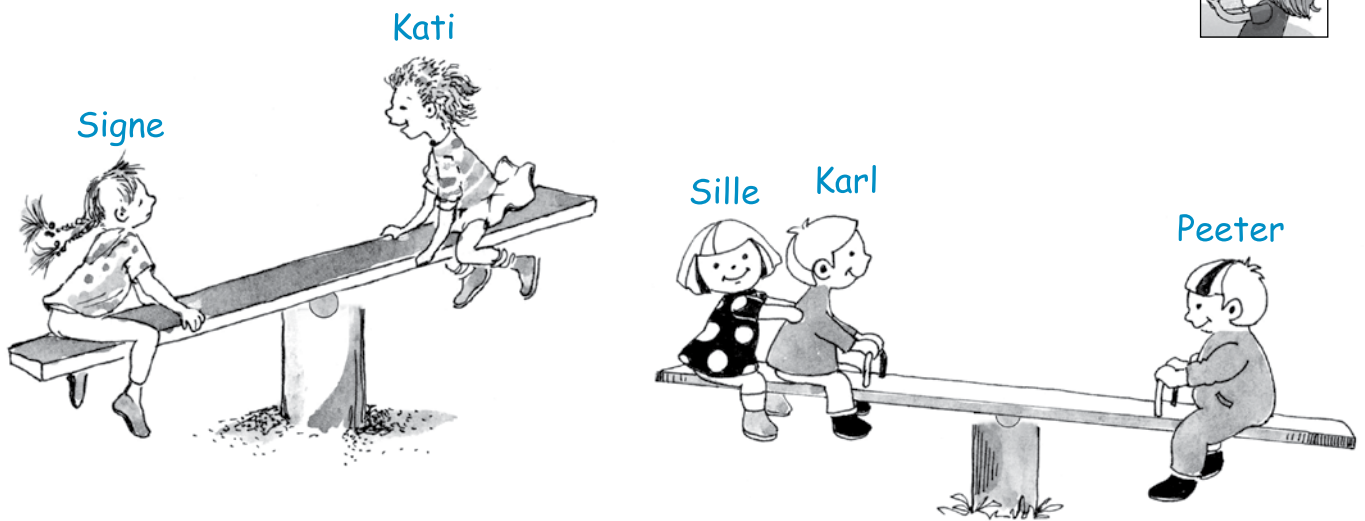
248. Kui palju kaaluvad Kuusiku pere liikmed? Arvuta vihikus.

Silver	isa Rauno	Siiri	ema Reet	Siim
..... kg kg kg kg	37 kg

1. Reasta pere-liikmed alates raskemast.
.....
2. Kui palju on ema kergem kui isa?
3. Mitu kg on Silver Siirist raskem?
4. Kui palju kaaluvad lapsed kokku?

249. Jooni alla selle lapse nimi, kes on kiige peal raskem.
Põhjenda oma vastust.

250. Vaata eelmise ülesande jooniseid. Loe.

Õige lause lõppu märgi .

1. Signe on Katist kergem.
2. Signe kaalub Katist rohkem.
3. Sille ja Karl on Peetrist raskemad.
4. Peeter kaalub Sillest ja Karlist vähem.
5. Peeter on Sillest ja Karlist raskem.

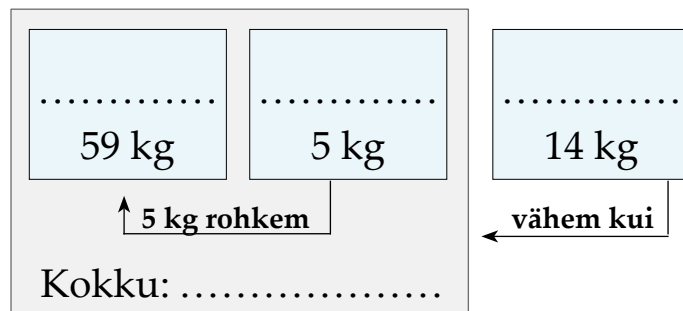
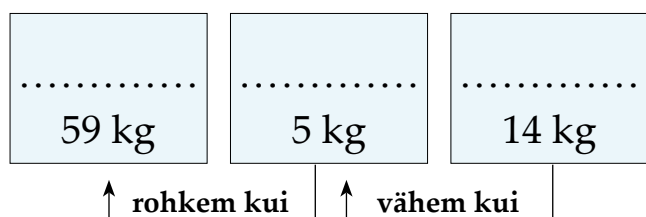
• Loe veega lause õigesti.

251. Loe ja mõtle. Vasta küsimusele.

Ühel jalal kaalul seistes kaalub Andreas 34 kg.
Kui palju kaalub Andreas siis, kui ta
seisab kaalul kahel jalal?

252. Koosta skeemi järgi ülesanne. Lahenda.

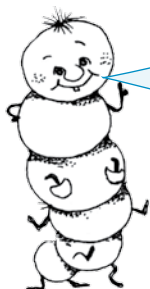
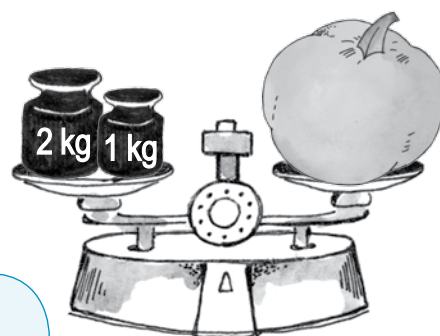
253. Kui palju kaaluvad need vihid?

.....

254. Kui raske on kaalul olev kõrvits?

Kõrvitsa kaalu teada saamiseks peame tasa-kaalustama kaalu.

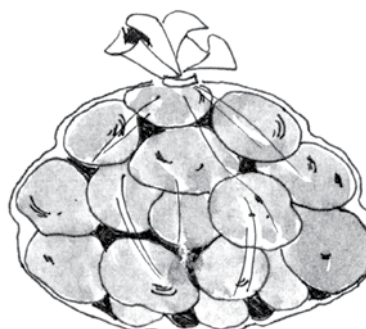
Kaal on tasa-kaalus, kui mõlemad pooled on ühe-raskused.

Kaalu-kaasil on vihid kg ja kg.

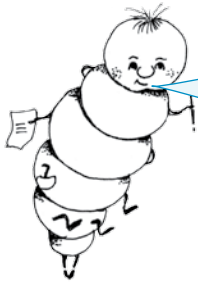
Kõrvits kaalub kg.

255. Lahenda ülesanne.

Ema ostis turult 6 kg kartuleid.
Millised vihid aetas müüja kaalule?
Leia erinevaid võimalusi.

GRAMM (g)

Väiksemaid koguseid toidu-aineid ja kergemaid esemeid kaalutakse **grammides**.
Gramm on väiksem kaaluühik kui 1 kg.
Gramm kirjutatakse lühendatult **g**.
 $1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$

256. Loenda 50 grammi kaupa 1000 grammini.

	50 g	50 g	50 g					
50 g	100 g	150 g g g g g g g
..... g g g g g g g g g
..... g g g g					

257. Mis esemeid või aineid saab kaaluda grammides?

Jooni alla sobivad nimetused:

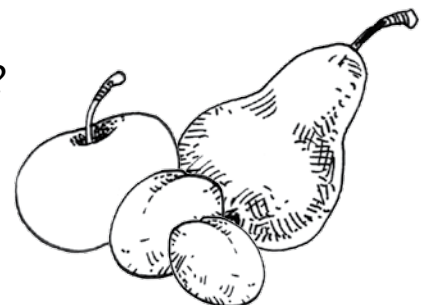
jahu ämber porgand kõrvits kirss arbuus komm
televiisor päkel pastakas nõop pipar koolikott sool

258. Mida saab veel kaaluda grammides? Too näiteid.

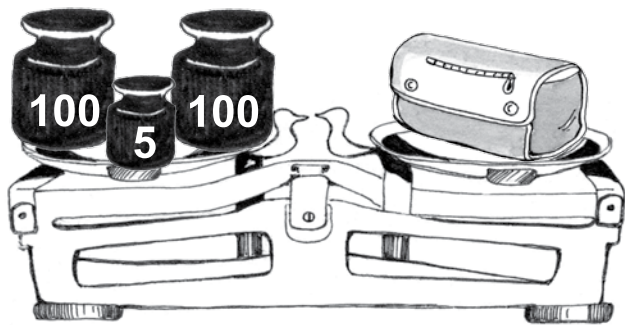
.....
.....

259. Lahenda ülesanne.

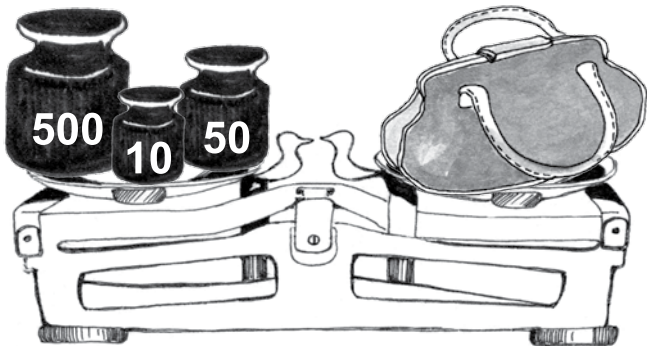
Kotis on 500 g õunu, 300 g ploome ja 200 g pirne?
Kui palju kaaluvad puuviljad kokku?

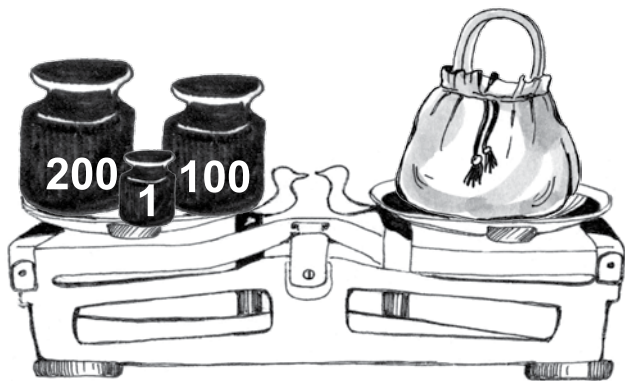
260. Kui palju kaalub kott?

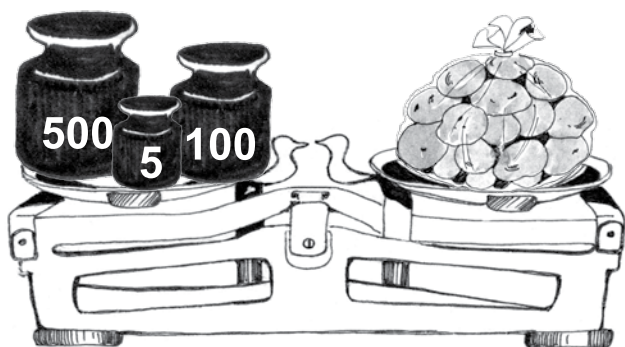
..... g

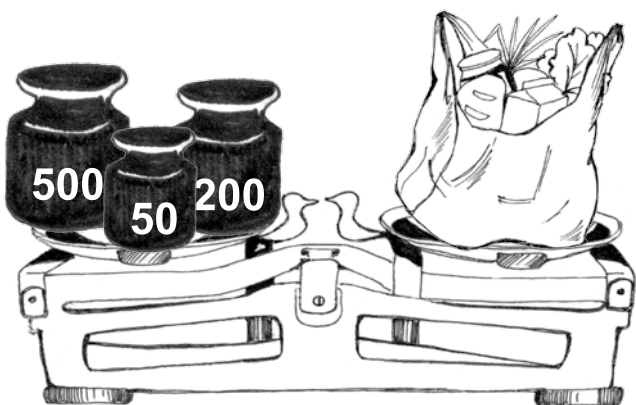
..... g

..... g

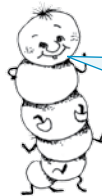
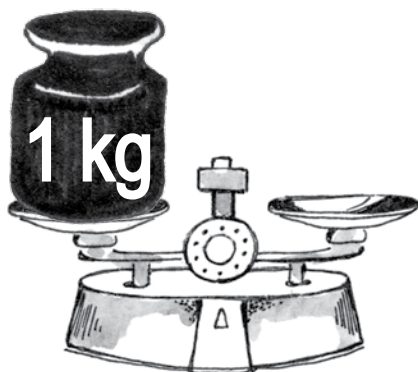
..... g

..... g

261. Missuguste kaalu-vihtidega saab asendada 1 kg-st vihti?

Leia erinevaid võimalusi.

Kaal on tasakaalus, kui mõlemad pooled on üheraskused (1 kg).

$$1 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$$

500 g

200 g

100 g

50 g

10 g

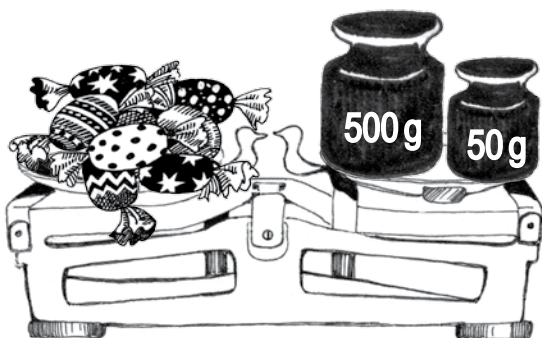

5 g

1 g

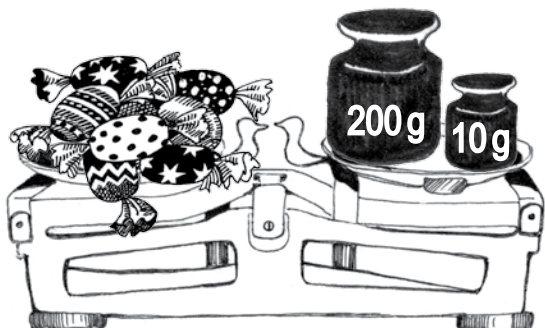
262. Mitu grammi komme on kaalul?

..... grammi

Kui palju komme tuleb lisada, et saad 1 kilogrammi?

.....

..... grammi

Kui palju komme tuleb lisada, et saad 1 kilogrammi?

.....

263. Milliseid kaalu-vihte kasutad? Koosta avaldised.

1. Kaaluda tuleb 400 g võid.

400 g =

2. Kaaluda tuleb 350 g komme.

.....

3. Kaaluda tuleb 150 g suhkrut.

.....

4. Kaaluda tuleb 615 g jahu.

.....

5. Kaaluda tuleb 755 g riisi.

.....

264. Kaalu järgmised puu- ja juurviljad:

sibul	- g	banaan	- g
kartul	- g	sidrun	- g
peet	- g	õun	- g
porgand	- g	pirn	- g

Maailma nunnud (Maaleht 2010/11)

kõrvits – 821 kg	porgand – 8 kg 611g
kapsas – 57 kg 100 g	õun – 1 kg 849 g
kartul – 3 kg 700 g	sidrun – 5 kg 265 g

265. Vali sobivad kaalu-näidud.

.....

.....

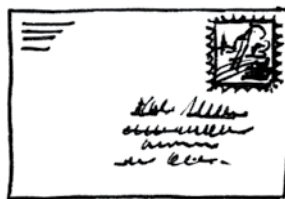

.....

2 kg

1 kg

200 g

.....

.....

.....

3 kg

300 g

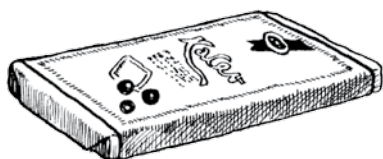
10 g

.....

.....

.....

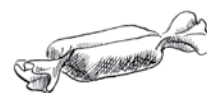
1 kg

500 g

100 g

.....

.....

.....

7 kg

700 g

7 g

266. Lahenda ülesanne.

Ühel kaalukaasil on 4 kg kaaluv kapsapea.

Teisel kaalukaasil aga kott porgandeid ja 1 kg kaaluviht.

Kaal on tasakaalus.

Kui palju kaalub kott porgandeid?

267. Milliseid kaaluvihite kasutad, et kaaluda järgmisi raskusi? Kirjuta vihikusse.

12 kg 475 g

8 kg 305 g

4 kg 611 g

7 kg 77 g

556 g

9 kg 455 g

17 kg 813 g

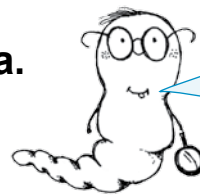
Näide:

Eseme kaal

Kaaluvihid

3 kg 250 g = 2 kg + 1 kg + 200 g + 50 g

268. Arvuta kirjalikult. Vajadusel teisenda.

$$654 \text{ g} + 346 \text{ g}$$

$$67 \text{ kg} + 59 \text{ kg} 760 \text{ g}$$

$$328 \text{ g} + 54 \text{ kg} 672 \text{ g}$$

$$76 \text{ kg} 476 \text{ g} + 16 \text{ kg} 238 \text{ g}$$

$$83 \text{ kg} 382 \text{ g} + 45 \text{ kg} 618 \text{ g}$$

$$74 \text{ kg} 453 \text{ g} + 38 \text{ kg} 457 \text{ g}$$

$$67 \text{ kg} 672 \text{ g} - 189 \text{ g}$$

$$78 \text{ kg} 453 \text{ g} - 39 \text{ kg} 267 \text{ g}$$

$$98 \text{ kg} 567 \text{ g} - 79 \text{ kg}$$

$$1 \text{ kg} - 672 \text{ g}$$

$$1 \text{ kg} - 364 \text{ g}$$

$$1 \text{ kg} - 476 \text{ g}$$

TSENTNER (ts)

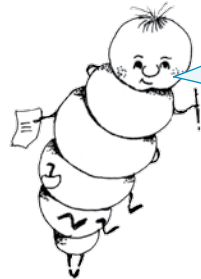
269. Põllu-majanduses kasutame kaalu-ühikut, mille nimetus on

tsenter

tsement

tsentner

segment

Tsentneri lühend on ts
1 ts = 100 kg

270. Lahenda ülesanne.

Enne lõunat koristas kombain põllult 43 ts rukist, õhtul aga 12 ts rohkem.

Mida saad arvutada?

271. Lahenda ülesanne.

Kott kartuleid kaalub 50 kg. Kui kaalule asetati teine kott veel, siis näitas kaal 100 kg.

Mitu kg kaalus teine kott kartuleid?

Mitu tsentnerit on kaks kotti kartuleid?

272. Arvuta. Vajadusel teisenda.

$56 \text{ kg} + 44 \text{ kg}$

$65 \text{ kg} + 32 \text{ kg}$

$76 \text{ ts} + 12 \text{ ts}$

$19 \text{ ts} + 59 \text{ ts}$

$87 \text{ ts} - 28 \text{ ts}$

$34 \text{ kg} - 18 \text{ kg}$

$1 \text{ ts} - 67 \text{ kg}$

$1 \text{ ts} - 73 \text{ kg}$

$1 \text{ ts} = \dots\dots\dots \text{ kg}$

273. Teisenda.

1 ts = kg

2 ts = kg

4 ts = kg

6 ts = kg

3 ts = kg

9 ts = kg

700 kg = **7 ts**

500 kg =

800 kg =

100 kg =

600 kg =

400 kg =

274. Teisenda.

	S	K	Ü	
	ts	10 kg	1 kg	
1 ts 39 kg =				= 139 kg
4 ts 10 kg =				=
5 ts 6 kg =				=
9 ts 8 kg =				=

467 kg =				= 4 ts 67 kg
540 kg =				=
308 kg =				=
806 kg				=

275. Arvuta kirjalikult. Vajadusel teisenda.

34 ts 56 kg + 83 kg

84 ts 39 kg + 12 ts 76 kg

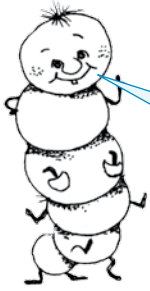
63 kg + 15 ts 88 kg

67 ts 87 kg – 48 ts 69 kg

1 ts – 67 kg

1 ts – 14 kg

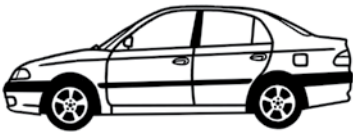
TONN (t)

Väga suuri raskusi kaalume tonnides.
Tonni lühend on t
 $1\text{ t} = 1000\text{ kg}$

276. Nimeta liiklus-vahendite massid.

1

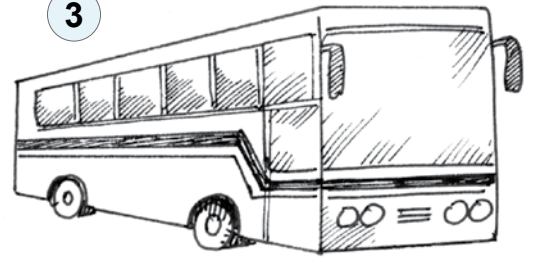
1 tonn

2

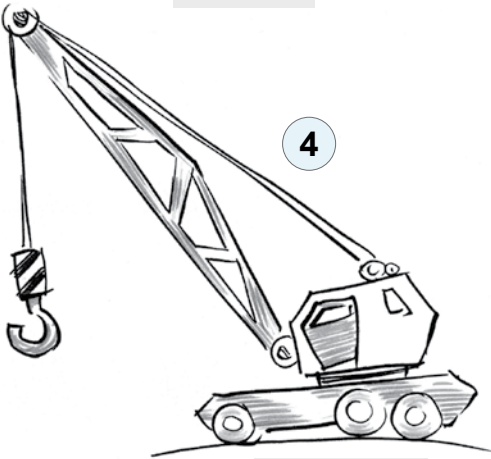
3 tonni

3

7 tonni

4

14 tonni

5

4 tonni

6

12 tonni

277. A. Silla ees olevale keelu-märgile on kirjutatud „7 t”.

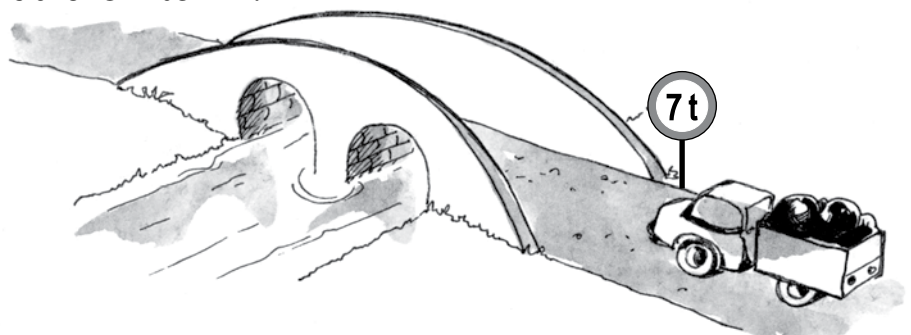
Mida see tähendab? Vali õiged laused. Märki sisse **x**.

Sild kaalub 7 tonni.

Auto peab kaaluma 7 tonni.

Sillale võib sõita auto, mis on kergem kui 7 tonni.

Auto ei tohi kaaluda üle 7 tonni.

B. Vaata eelmisest ülesandest sõidukite pilte.

Millised liiklus-vahendid tohivad sõita joonisel kujutatud sillale?

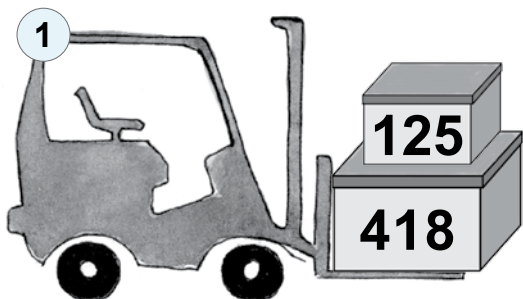
278. Lahenda ülesanne.

Tõstuki kandevõime on 1 tonn.

Kui raske kaubakasti võib tõstukile lisada?

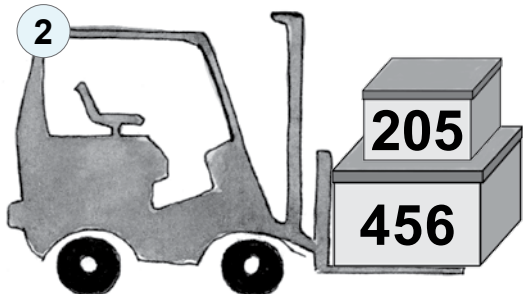
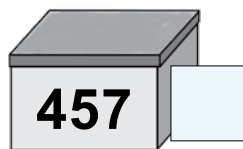
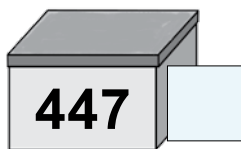
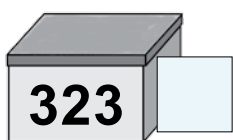
Kastide kaal on antud kilogrammides. Märki sobiv kaubakast .

1 t = kg

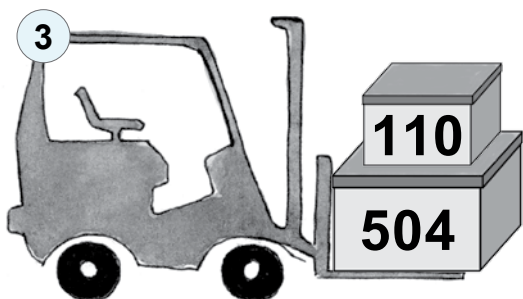
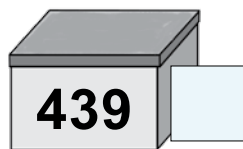
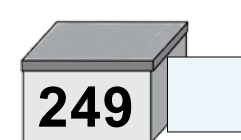
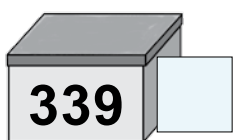
	1	2	5	kg
+	4	1	8	kg
<hr/>				

	1	0	0	kg
-				kg
<hr/>				

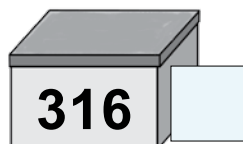
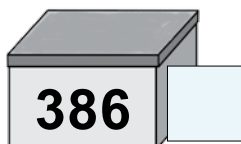
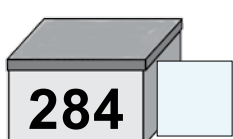
				kg
				kg
<hr/>				

				kg
				kg
<hr/>				

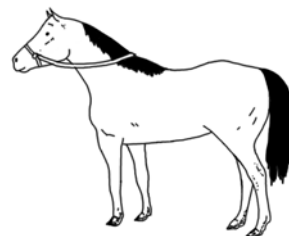
				kg
				kg
<hr/>				

				kg
				kg
<hr/>				

279. Lahenda ülesanne.

Hobune jaksab vedada 500 kg raskust koormat.
Mitut hobust on vaja 1 tonni vedamiseks?

280. Loe loomade nimetused. Rühmita.

rebane hiir karu elevant mutt orav jõehobu põder ninasarvik

Kui rasked sinu arvates need loomad on? ¹

Kergemad kui 1 kg	Raskemad kui 1 kg, kergemad kui 1 t	Raskemad kui 1 t

• Kes nendest loomadest pole Eestimaa loomad?

.....

281. Jooni alla massi-ühikute nimetused.

ämbler kilogramm toop tsentner mass kilomeeter klaas
kuhi tonn kaal gramm graanul tsenter koorem raskus

282. Piira joonega õiged lühendid.

kilogramm – klg gr kg	gramm – kr g gm	tonn – tn t d	tsentner – tr tse ts
-----------------------------	-----------------------	---------------------	----------------------------

¹ rebane (4–10 kg); karu (150–250 kg); põder (100–300 (600) kg); Aafrika elevant (i: kuni 6 t, e: kuni 4 t); jõehobu (i: 2–4 t, e: kuni 1900 kg); ninasarvik (1–3,6 t); orav (170–400 g); mutt (60–130 g); koduhiir (kuni 34 g).

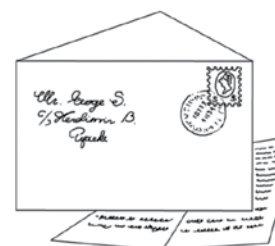
283. Kirjuta massi-ühikud koos teisendustega vihikusse. Kasuta lühendeid.

- 1) 1 tonn = 1000 kilogrammi = 10 tsentnerit
- 2) 1 tsentner = 100 kilogrammi
- 3) 1 kilogramm = 1000 grammi

284. Kirjuta lünka puuduv massiühiku lühend.

1. Kaameli kehamass on 700
2. Robert on 41 raske.
3. Kohvipakk kaalub 250
4. Bussi mass on 7
5. Kiri ja ümbrik kaaluvad 10
6. Veoauto kasti mahub umbes 6 vilja.

285. Arvuta kirjalikult. Vajadusel teisenda.

100 kg = ts

1000 kg = t

18 ts 33 kg + 67 kg

5 t 453 kg + 378 kg

23 ts 46 kg + 19 ts 54 kg

2 t 561 kg + 439 kg

57 kg + 21 ts 37 kg

789 kg + 8 t 211 kg

83 ts 67 kg – 58 ts

17 t 607 kg – 269 kg

1 ts – 54 kg

1 t – 406 kg

1 ts – 39 kg

1 t – 397 kg

286. Lahenda ülesanne.

Veoautodega veeti vilja põllult kuivatisse.

Esimese auto kast mahutas 6 t vilja.

Teise auto kastis oli 5 t 682 kg vilja.

Kolmanda auto kastis oli vilja 467 kg võrra vähem kui teise auto kastis.

Kui palju vilja veeti kuivatisse?

Andmed:

I auto –

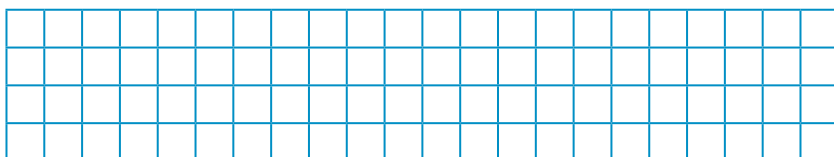
II auto –

III auto –

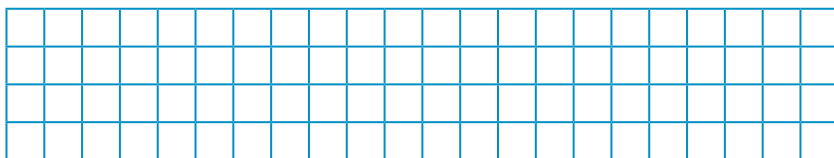
Kui palju vilja veeti kuivatisse?

Lahendus:

1.

2.

Vastus:

LISAD

KILOMEETER

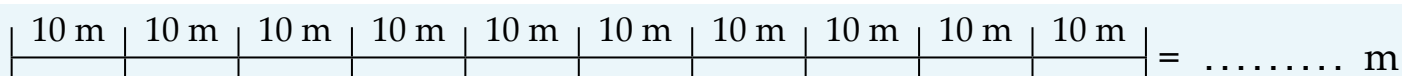
1. Mõõtmine nööriaga

Vahendid: 10 m pikkune nöör, lipukesed (10), pliiats, kell / stopper

Töö käik:

1. Märki mõõtmise alustamise kella-aeg:

2. Tähista algus-punkt. Mõõda nööriaga 100 m.

3. 100 m läbides märgista lõik lipukesega.

4. Samamoodi mõõda veel 9 korda.

5. Kontrolli, kas kasutasid ära kõik lipukest.

6. Kui oled mõõtnud õigesti, oled läbinud 1000 m ehk

7. Märki mõõtmise lõpetamise kella-aeg:

8. Kui palju aega kulus 1 km mõõtmiseks nööriaga?

9. Mitu minutit kulub 1 km läbimiseks kõndides?

Mõõda aeg tagasiteel.

2. Mõõtmine sammudega

Vahendid: lipukesed (10 tk), pliats, kell / stopper

Töö käik:

1. Märki mõõtmise alustamise kella-aeg:

2. Tähista algus-punkt.

Loenda 200 sammu. Sa läbisid 100 meetrit.

3. Läbitud vahemaa märgista lipukesega.

4. Samamoodi mõõda veel 9 korda.

5. Kontrolli, kas kasutasid ära kõik lipukest.

6. Kui oled samme loendanud õigesti, oled läbinud umbes

1000 m ehk

7. Märki mõõtmise lõpetamise kella-aeg:

8. Kui palju aega kulus 1 km mõõtmiseks sammudega?

9. Mitu minutit kulub 1 km läbimiseks kõndides?

Mõõda aeg tagasiteel.

3. Praktilise mõõtmise analüüs. Märki sisse x.

1. Kummale mõõtmisele kulus rohkem aega?

nööriaga sammudega

2. Kumb mõõtmine on sinu arvates täpsem?

nööriaga sammudega

3. Põhjenda eelmise küsimuse vastust.

nööri võib minna sõlme

sammud on erineva pikkusega

nööriaga on kergem mõõta

sammude loendamisel võid eksida

nööri pikkus on täpne

Sisukord

Liitmine ja lahutamine 1000 piires (suuline arvutamise võte)	5
Täissadade liitmine ja lahutamine	5
Täissadade ja üheliste liitmine-lahutamine	9
Täissadade ja kümneliste-üheliste liitmine-lahutamine	12
Täissadade-täiskümnete ja täiskümnete liitmine-lahutamine	15
Täissadade-täiskümnete ja täissadade liitmine-lahutamine	18
Sajaliste ja täiskümnete liitmine-lahutamine	20
Kolme-kohaliste arvude liitmine-lahutamine ühe-kohaliste arvudega	22
Kolme-kohaliste arvude liitmine-lahutamine täiskümnetega	24
Kolme-kohaliste arvude liitmine-lahutamine kahe-kohaliste arvudega	25
Kolme-kohaliste arvude liitmine-lahutamine kolme-kohaliste arvudega	27
Liitmine ja lahutamine 1000 piires (erijuhud)	29
Tundmatu tehtekomponendi leidmine	31
Kirjalik liitmine ja lahutamine 1000 piires	33
Kirjalik liitmine ja lahutamine (järguühikut ületamata)	33
Kirjalik liitmine (üheliste järgu ületamisega)	35
Kirjalik lahutamine (üheliste järgu ületamisega)	40
Kirjalik liitmine (kümneliste järgu ületamisega)	44
Kirjalik lahutamine (kümneliste järgu ületamisega)	46
Kirjalik liitmine (üheliste ja kümneliste järgu ületamisega)	49
Kirjalik lahutamine (üheliste ja kümneliste järgu ületamisega)	53
Kirjalik liitmine ja lahutamine (erijuhud)	58
Liitmine 1000-ni	63
Lahutamine 1000-st	68
Tundmatu tehtekomponendi leidmine	70
Rahaühikud	73
Ajaühikud (aasta)	77
Pikkusühikud	83
Meeter ja sentimeeter	83
Kilomeeter	91
Massiühikud ehk kaaluühikud	99
Kilogramm (kg)	100
Gramm (g)	104
Tsentner (ts)	110
Tonn (t)	112
Lisad	117

